НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД!

Таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга, намарай паар хахалалга—энэ гурбан дайшалхы зорилгые эрхимээр бэелүүлэе

★ ★ ★

Хүнтэймнай тала Баргажан нютагай баялигынь даа. Хайшаашье харахада, нюдэнэй хүрэхысэ үргэн тэнюун таряалан. Мүнөө эндэ ургаса хуряалгын эршэтэ халуун хүдэлмэри минута, часшье замханагүй.

Кузоваараа дүүрэтэр алтарма шара шэниисэ ашаһан автомашинанууд хажуугаарнай хойно хойноһоо үнгэржэл байна. Харгын баруун, зүүн хажуугаар адар томо комбайнууд захагүй үргэн таряан далай соогуур тамаржа, хойноо һолоомон бухалнуудые жэгдэхэнээр һубаруулан хаяжа дабшана.

Хурамхаанай совхозой таряалан, тоог дээрэ машина, тракторнуудай хүсэтэ абяан, эршэтэ халуун ажалай охин үдэр һүнишье таһарнагүй. Могойтын таряа бэлэдхэлэй пункт дээрэ алтан таряанай обоо үдэрһөө үдэртэ, часһаа часта нэмэжэл б а й д а г. **(Доодохи зураг).**

Баян ургасын түлөө тэмсэлэй абьяастай шанга мүрысөөн соогуур ажалай баатарнууд шалгаран гарана. Совхозой Хара-Модоной отделениин таряан ажалай бригадын эрхим комбайнер Николай Жанаев **(Зүүн захын зураг)** нёдондо «С-6» комбайнаар таряа хуряажа, совхоз соогоо түрүү һуури эзэлээ һэн. Мүнөө шэб шэнэхэн «СК-3» комбайн жолоодон, богонихон болзорто 500 гектар таряа хуряагаад, га бүриһөө 12—15 центнер ороohо сохижо абана.

Автомашинын жолоошон Александр Булдышев **(Баруун захын зураг)** Байгалай леспромхозойхидой даалгабаряар эндэ ерэжэ, ургаса хуряалсахадаа, «ГАЗ-51» автомашинаараа үдэр бүри 450—500 центнер таряа зөөнэ.

Комбайнер Жанаев, жолоошон Булдышев болон бусад шэнги габшагай ажалша хүнүүдэй эрхимээр хүдэлһэнэй ашаар совхозойхид гүрэнэйнгөө амбаарта 40 мянган центнер таряа оруулжа, социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэв.

В. Николаевай фото, текст.

МАНАЙ ХУБИТА—40 МЯНГАН ЦЕНТНЕР

(Хориин үйлэдбэриин управлениин Нарһатын совхозой директор П. ПАВЛОВ манай корреспондентдэ иигэжэ хөөрөө.)

Агууехэ Октябриин дүшэн дугаар алдарта ойн һайндэрһөө үдэртэ улам дүтэлжэ .

баяр баясхаланта үдэрые ехэ амжалта, эрхим һайн бэлэгээр угтаха гэһэн бүарадай социалис мүрысөөнолсожо, манайшье совхозой ад, малшад эршэ зоригтой, гай шангаар хүдэлнэ.

айшье мэдэһээр эдэ үдэр ургаса хуряалгын айхаб алуун хүдэлмэриин түлэг байһаниинь элитэ. Эгээл арад зоной алтан баялиг ряанай монсогоршье ороо онзойхошье хоолос гээнгүй жа, амбаарта оруулхын ту ханизаторнуудай унтаха амарха амаралтаяа мартаха й хүдэлнэ гээшэ.

гээшьетүйдэнь аргагүй. а ондо совхозой механиза уд урда урдынхиһаа орол йгоор хүдэлжэ, бүхы та н дээрээ бараг һайн ургаса аад, Эхэ орондоо эрхим тай таряа элбэгээр худал зорилго табяа ха юм. Гү бүхыдөө 40 мянган центэхэ гү, али түсэбөөр хараа анһаань 2,5 дахин ехэ та удалдахаар шиидээ.

энэй айхабтар харюусал , хүндэтэйшье зорилго бай е хүн бүхэн ойлгоно. Тии ургаса хуряалга дээрэ нэ эргэ таталдажа, залхуу ар хүдэлхэ хүниие олохо Ybгэн залуугүй бултал энэ шухала хэрэгтэ хубитаяа хын тула оролдоно.

шаг отделенинүүдэй дунда рһэн социалис мүрысөөнэй оногой дүн гаргагдажа, 4-дэ делениинхид (эрхилэгшэнь дыпов, таряан ажалай бри С. Намжилов, механигынь етров) эрхимлээ. Эдэнэр хуряалга түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр ябуулжа, ургасын ехэнхиие абаад, гүрэндэ 6 мянган центнер худалдаха түсэбтэй байбал, 8,5 мянган центнер ороohо тушаагаад байна. Эндэ социалис мүрысөөнэй туг барижа, түрүүлэн ябагшадые нэрлэхэ ушартай. Бэрхэ механизатор Чимит Балданов «ЖБ-4,6» түхэлэй жаткаар 15 үдэр соо 366 гектар таряа унагаагаа. Тэрээнтэй мүрысэн ажалладаг Базарсада Базаров «ЖР-4,9» жаткаар 8 үдэртэ 224 гектар ургаса баал болгоо гэхэ гү, али халаан бүридэ 28 га шахуу хадаа. Эдэнэр мүнөө һүүлэй 5-6 үдэртэ «С-6» комбайнда хүдэлжэ, тус тустаа 139—140 га таряа хуряанхай. Тиигэжэ эдэ хоёр механизаторнууд хуряалгын эхилхэһээ хойшо дамжуулгын Улаан туг бүхөөр барижа ябана.

Совхозоой 2-дохи отделениинхид (эрхилэгшэ Р. Цыбенов, таряан ажалай бригадир В. Цынгуев, механик И. Поздняков) эдэнэрһээ баһал гээгдэнэгүй. Тус отделени гүрэндэ 5 мянган центнер таряа тушааха түсэбэй орондо 7 мянга гаран центнер тушаагаад, энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлһөөр. Эндэхи эрхим түрүү комбайнернууд Чимит Зундуев, Цырен-Дондок Борбодоев гэгшэд үдэр бүри тус тустаа 25—30 гектар таряа хуряана.

Эхилһэнһээ хойшо совхоздо бухыдөө 10,2 мянган га таряанай 7800 гектарынь хадагдаад, тэрэнһээ 5600 гектар суглуулан хуряагдаа, мүн 2000 гаран га ургаса сэхэ хуряагдаба. Тиигэжэ отделенинүүдэй тоогто 50 мянга шахуу центнер ороohон ороо. Тэрээнһээ 25 мянган центнерынь гүрэндэ худалдагдаад, ойрын үдэрнүүдтэ тушаахаар үшөө 10 мянган центнер таряан сэбэрлэгдэжэ, бэлэн болонхой.

Тоог дээрэ таряанай өхээр сугларһанай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, өөһэдымнай автомашинанууд үсөөдэнэ. Республикын, аймагайшье предприяти, эмхи зургаанууд аргатайл һаа, манда автомашина олоор эльгээжэ туһалыт, т а р я а е м н а й бэлэдхэлэй пунктда зөөлсыт гэжэ ехэхэн гуйлтатайгаар ханданабди. Ороohо таряан гээшэмнай гансашье хүдөөгэй ажалшадай бэшэ, харин бүхы арад зоной алтан зөөри, Эхэ оронноймнай баялиг бшуу.

Таряа хуряаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха халуун хүдэлмэриин ябажа байбашье, ерэхэ жэлэйнгээ ургасада эртээнһээ һаналаа табижа, намарай паар хахалха, үрэһэ хүрэнгэ элбэгээр хааха ёһотойбди. Тиигэбэшье энэ галаар һайрхажархиха юумэн үшөөл хомор. Намарай паар хахалалгада 6 гусенична трактор табижа, тусхай звено эмхидхээд, мүн һүниин халаанда үшөө 5 трактор хүдэлгэнэбди. Мүнөө түрүүшын 1400 гектар намарай паар хахалагдаа. Тиихэдэ шэнэ ургасын дээжэ—4 мянган центнер шэлэмэл таряа үрэһэндэ хаагаабди.

Эгээл шухала зорилго юуб гэхэдэ, сентябриин 20 болотор бүхы ургасаяа хуряажа, гүрэндэ 40 мянган центнер таряа тушааха социалис уялгаяа сентябриин 25 болотор заатагүй дүүргэн, октябриин 1 болотор бүхы хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгэ бардам хүрэхөөр хаажа, адууһа малайнгаа үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлдэхэбди.

Намаг Толгойн полидо

амаг Толгойн полевой Тэрээн шадар 2 мянга тэй гектар шэниисын по Тоог дээрэнь добо, гүбээ шэнги обоолоотой ороо тэрээнииe сэбэрлэдэг олон онһото машинанууд.

Таряалангай ехэнхи ху Намаг Толгойн поли ю юм. Энэмнай колхозой хи отделенидэ даалгаатай. тиимэшье һаа, бусад от ни, бригадануудай ком ууды е эндэ асаржа, нэгэ дээрэ бултыень хүдэлгэ ээшэбди. Иихэдээ таряа алгын бүхы техникэ нэгэ рта суглуулагдажа, бүтээ хэтэйгээр ашаглагдана. ээ али нэгэн комбайнай рхэ ушар тохёолдоо ь, заһабарилгын мэргэ эд саг үргэлжэ эндэ бай һэн тула тэрэниие тэрэ нь заһаадхина. Комбай аа ороohо зөөдэг авто нануудшье дүүрэн хэрэг нэ,—гэжэ «Знамя Лени колхозой главна агроном ипыл Дамбаев хөөрэбэ. үнөө эндэ бухыдөө, 12 байн гурбан звено болоод лнэ. Тэдэнэй дүрбэниинь комбайн юм. Эдэнэр аг Толгойн бухы таряае ажа дүүргэхэ болоо.

дэ колхозой түрүү ком рнууд бүришье ехэ ам та туйлана. Илангаяа үни комбайнер Лыгден Дугаровил Дугаров бүтээсэ ехэтэ ажалаараа колхоз соогоо суурхана. Нүхэр Дугаров «СК-3» комбайнаар шэниисэ сэхэ хадаха зуураа, үдэрэй 8 гектарай орондо, 12—15 гектар хүрэтэр хуряана. Тэрэ ганса өөрынгөө урдахи хүдэлмэридэ гол анхаралаа хандуулаад ябадаг бэшэ. Лыгден Дугарович нэгэдэхи звеногой эрхилэгшэ юм. Звеногойнь бусад гурбан комбайнер мүн баһа эрхилэгшэһээ дутуугүйгөөр ажаллана.

Мүн таряа хуряалгын хоёрдохи звеногойхид тухай нэгэ хэды һайшаалай үгэ хэлэнгүй гаража болохо аал? Энэ звеное дүй дүршэл ехэтэй комбайнер Цыренжап Бадмаевич Цыренов гэгшэ эрхилдэг юм. Тэрэ таряа хуряаха үдэр бүриингөө даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, бусад нүхэдтөө ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Уданшьегүй наран орожо, харанхы һүни болошобо. Теэд Намаг Толгойн таряалан дээрэ оньһото машинануудай хүнхинөөн замханагүй. Полиин зүүн үзүүртэ 4—5 галнууд хойно хойноһоо һубарилдан анигашалдана. Тээ хойто заханань үшөө хэдэн комбайнуудай гэрэл яларна.

Ц. Бабушеев.

Мухар-Шэбэр.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 221 (10282) | 1963 оной сентябриин 18, среда | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Я. Э. Калнберзиндэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай

Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ аша габьяатай байһанайнь түлөө 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Латвиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ян Эдуардович **Калнберзиндэ Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгоод, **Ленинэй** орден, **«Хадуур ба Балта»** гэжэ алтан медаль барюулалсаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1963 оной сентябриин 16.

Нүхэр Ян Эдуардович Калнберзиндэ

Танай 70 наһа гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Таниие, Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет үнэн зүрхэнһөө амаршалжа байна.

Үни удаан саг соо амар мэндэ ябахыетнай, ажал хүдэлмэридөө улам ехэ амжалта туйлахыетнай Ян Эдуардович, Танда, хүсэнэбди.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

СССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ

ССР СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

Нүхэр Н. С. Хрущев Волгоград ерэбэ

ВОЛГОГРАД, сентябриин 16. (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи Секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев мүнөөдэр самолёдоор эндэ ерэбэ.

Партиин Волгоградска обкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд: хүдөөгэй—А. М. Школьников, промышленна — К. К. Чередниченко, облгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр — Л. С. Куличенко, Н. И. Чмутов, Нижне-Волжско совнархозой түрүүлэгшэ И. Ф. Синицын болон областиин бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд нүхэр Н. С. Хрущевые аэродром дээрэ угтаба.

Нүхэр Н. С. Хрущев аэродром дээрэһээ «Волго-Дон» гэжэ совхозой полинуудые ошожо хараба.

Үдэрэй хоёрдохи хахадта Н. С. Хрущев Волгоградта уһанай ажахын мэргэжэлтэдтэй, Волго шадар уһалагдадаг газар таряалан эрхилхэ асуудалаар проектнэ организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэһэн байна.

(ТАСС).

Түрэл орон доторнай

ТОМО КОМБИНАТ УДАХАГҮЙ АШАГЛАЛГАДА УГТЭХЗНЬ

ИВАНОВО. Ивановска камвольна комбинат долоон жэлэй удаарна барилга юм. Тус комбинадай түрүүшын ээлжээнэй ашаглалгада угтэхэ хүрэтэр гурба хүрэхэгүй һара үлөө. Гурбан зуун нэхэлгын автомат лавсан болон бусадтай холижо ээрэгдэһэн ноohон утаһаар хүнгэн костюмуудай бүд нэхэжэ гаргадаг болохо юм. 1964 ондо үшөө 400 станок ашаглалгада угтэхэ.

Гурбан халаан соо хүдэлхэдөө энэ предприяти эрэшүүлэй 8 миллион костюм оёходо хүрэхөөр бүд нэхэжэ гаргаха байна.

ХУБИТА БЭЛЭГЭЭ БАРИХАНЬ

Оронноймнай промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд Агууехэ Октябриин һайндэртэ ажалай шэнэ бэлэгүүдые барихаяа бэлдэнэ. Ухтомскиин нэрэмжэтэ Москва шадарай заводой хүдэлмэришэд ноябриин 7 хүрэтэр силос хуряаха 125 комбайн бэлдэн гаргаха уялга абаба. Тэдэнэр абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Түсэбһөө гадуур 90 комбайн хабсаргагдаа.

Люберецкын машина бүтээгшэд мүн лэ гайхамшагта һайндэрөө эрхим бэлэгээр угтахаар шиидэжэ, түсэбһөө гадуур 500 косилка, бобово ургамалнуудые хуряаха хэдэн зуугаад түхеэрэлгэнүүдые гаргаха болобо.

Орехово-Зуевска торфын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд түсэбһөө гадуур 135 мянган тонно торф абажа, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ мүнөө жэлдэ 330 мянган тонноор гэхэ гү, али 2 дахин ехые абаа бшуу.

Вышневолоцко комбинадай (Калининска область) текстильщигүүд үдэр бүхэндэ түсэбһөө гадуур 30 мянган метр бүд гаргана.

Тус комбинадта хуушан станок, машинануудай орондо шэнэ түхеэрэлгэнүүдые табина. «АТ-105М» түхэлэй автомат түхеэрэлгэтэй 80 гаран станогуудые хабсарган табиһан байна.

«Кмаруда» комбинадай Лебединскэ горнягууд долоон жэлэй түрүүшүүлэй зэргэдэ оронхой. 160 мянган тонно руда абажа, шанаржуулха жэлэйнгээ уялгые сентябриин 11-дэ дүүргэбэ.

Октябриин 46 жэлэй ойн үдэр хүрэтэр эдэ гайхамшагта горнягууд түсэбһөө гадуур 12 эшелон руда Эхэ орондоо үгэхөөр.

(ТАСС).

БУХАРА-УРАЛ ГЭЖЭ ГАЗОПРОВОД НАЗАХСТАНҺАА СААШАА ГАРАБА

АКТЮБИНСК, (ТАСС-ай корр.). Оньһожоруулагдаһан колонноНууд Карабутак шадарай тала дайдада Бухара-Урал гэжэ газопроводой һүүлшын хоолой табиба. Иигээд байхадаа Узбекистанай Газли гэдэгһээ Ураал тээшэ ошожо, Челябинск хүрэтэр татагдаһан газопровод 2000 километр утатай болобо гээшэ.

Казахстанһаа хойгуур нэгэ бага газарта хоолойнуудые нүхэн соо хэхэ хүдэлмэри дүүрэжэ байна. Урда зүгһөө «1400 километрэй» тэмдэгтэ газ хүрэжэ ерэбэ. һаяар энэ асари ехэ һудаһан Казахстанай хойто хилэһээ Челябинск хүрэтэр туршагдахаяа байна. Агууехэ Октябриин 46 жэлэй ойн урда тээхэнэ эндэһээ сэнхир дүлэнүүд носохо байха.

Компрессорнэ станцинуудта түхеэрэлгэнүүдые хабсарха хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна. Эндэһээ сэнхир түлишые промышленна Ураал тээшэ эльгээхэ юм.

Оньһожоруулагдаһан колоннонууд газопроводой хоёрдохи утаһа татаха барилга эхилбэ. Энэнь нэгэдэхитэеэ зэргэлээд татагдаха.

ВОЛГЫНХИД ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

САРАТОВ. Областиин колхозууд болон совхозууд ургаса хуряалга дүүргэхэдээ хоёр зуу миллион пүүд таряа гүрэндэ тушаахабди гэжэ уялгаяа үгэһэн байгаа. Мүнөө эдэнэр 147 миллион пүүд таряа гүрэндэ оруулаад байна. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 16 миллион пүүдээр ехэ болоно.

Энээнтэй хамта таряашад ерэхэ жэлэйнгээ ургасын түлөө һанаагаа табина. Нэгэ миллион гектарта намарай тарилга хэгдээ. Энэнь хараалагдаһан түсэбэй хахадһаань ехэнхинь болоно.

Областиин механизаторнууд сүүдхэ соогоо 50—60 мянган гектар намарай паар хахална. Область дотор орой хамтадаа 1 миллион 100 мянган гектар намарай паар хахалагдаба. Газар хахалха хүдэлмэри үдэр һүнигүй үргэлжэлүүлэгдэнэ.

ГАРГАШЫЕНЬ ХЭДЫ ДАХИН ХАРЮУЛБА

НАЛЬЧИК. Кабардино-Балкариин кукурузашадай ажал һайнаар харюулагдаба. Энэ жэлдэ сагай уларилай муушье байгаа һаань, эдэнэр һайн ургаса ургуулба. Прохладненска, Урбанска, Терскэ, Баксанска болон бусад үйлэдбэриин управлениин олон ажахынууд гектар бүриһөө 45—50 центнер таряа хуряажа абаба.

Бүлэг бүлэг болгогдожо, агрегадуудые хоёр халаанда ябуулжа хуряалга хэнэ. Таряа хадалгые хүдэлмэриин 25 үдэр соо дүүргэхэ гэһэн уряалтайгаар таряашад мүрысэнэ.

Кукурузын хушан шара таряан Эхэ ороной амбаарта таһалгаряагүйгөөр орожол орожол байна. Республикын таряашад эгээл баян ургаса үгэһэн нёдондо жэлэйхиһээ 1,5 дахин ехэ ургаса абаха уялга үгэнхэй хүдэлжэ байна.

МАШИНААР ХАРТААБХА ХУРЯАНА

ВЛАДИМИР. Областиин ажалшад 45 мянган гектар газарай хартаабха хуряажа эхилбэ. Мурмска, Меленковско үйлэдбэриин управленинүүдэй тусхай шэглэлтэй совхозууд гектар бүриһөө 120—140 центнер ургаса хуряана.

Хартаабха тарихадаа агротехникын заабари наринаар сахижа, энэ зундаа ургамалай хойноhoo һайн харууһа хэһэнэй ашаар мүнөө ургаса хуряалгада оньһон техникэ хэрэглэхэ аргатай. Гусь-Хрустальненска управлениин «Большевик» колхозой механизаторнууд П. Хоршунов, В. Караваев үдэр бүри 3—3 гектарай хартаабха хуряана. Областиин хэдэн олон ажахынуудай полинууд дээрэ хартаабха хуряадаг комбайн гаранхай.

Ахмед Бен Белладэ амаршалга эльгээбэ

Алжирай Арадай Демократическа Республикын түрүүшын президентын үндэр дээдэ, харюусалгата тушаалда һунгагдаһантайнь дашарамдуулан, Ахмед Бен Беллые нүхэд Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Алжирай Арадай Демократическа Республика хадаа богонихон саг соо улас түрын байдалда хүндэтэй болоо, Бен Беллын толгойлдог правительство Африкын арадуудай, эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай аша туһада зорюулһан политика ябуулдаг гэжэ телеграмма соонь хэлэгдэнэ. Энэнь дайн сэрэгтэ, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрхэ хэрэгтэ эсэргүү, колониализмда эсэргүү, Африкын газар дайдые колониальна дарлалтын һүүлшын үлэгдэлһөө дары сэбэрлэхын түлөө ябуулагдадаг политика юм.

Амар мэндэ, сүлөөтэ Алжирай президентын тушаалда үрэ ехэтэйгээр ажал ябуулгаяа үргэлжэлүүлжэ, амжалта туйлахыень, Алжирай арадай-баатар арадай аша туһада хүдэлхыень господин Бен Белладэ хүсэжэ байһанаа нүхэд Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев мэдүүлбэ.

СССР Алжирай Республика хоёрой хоорондохи хани барисаан, харилсан ажаллалга хадаа хоёр оронуудай арадуудай, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй аша туһада улам саашадаа бэхижэхэ байһандань найдаһан тухай телеграмма соонь хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

Хүдөөгэй партийна организацинуудта

Совхозоо олзотой болгохо—коммунистнуудай зорилго

172 коммунисттай партийна организаци ямар ехэ хүсэн бэ? Энэ ехэ хүсые зүбөөр ударидажа шадабал, ямаршье ажахые гээгдэлһээ гаргаха, ямаршье бэрхэшээл дабаха.

Теэд энэ ехэ хүсэн үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ Хорини үйлэдбэриин управлениин Анаагай совхозой партийна организациин тоосоон-һунгалтын хамтын суглаан дээрэ элсэгдэһэн байна. Тоосоото элидхэл хэһэн парткомой секретарь Я. Трунев, үгэ хэлэһэн коммунистнууд жэлэй туршада туйлаһан амжалтануудаа тэмдэглэхын хажуугаар дутагдалнуудта гол анхаралаа хандуулһан байха юм.

Мүнөө үедэ коммунистнууд совхозой үйлэдбэриин шиидхэхы һалбаринуудта ажаллана. 56 коммунист мал ажал дээрэ, тэрэ тоодо 27-ниинь хонишоноор, 7-ниинь һаалишанаар хүдэлнэ. Механизаторнуудай дунда 20 коммунист бии. Үйлэдбэри дээрэ ажалладаг коммунистнууд бултадаа тооной түрүү зэргэдэ ябажа, бусадта үльгэр жэшээ харуулна. Коммунистнууд Балдан-Далай Гончиков, Ойдоп Тагаров гэгшэдэй ударидадаг хонишодой бригаданууд хэдэн жэлэй туршада ажалай амжалтануудые туйлана. Һаалишан, партиин гэшүүндэ кандидат Софья Ширапова үнгэрһэн 8 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1552 литр һү һаагаад байнхай. Мүн эрхимээр хүдэлжэ байһан коммунистнууд — малшад, механизаторнууд олон.

Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд ажалай түрүү зэргэдэ ябана. Колхозой партийна комитедэй гэшүүн—комбайнер Мунко Шараевич Дабаев Хүнтэй дээрэ үдэртөө 25—30 гектар шэниисэ бааллан унагаагаа. Мүнөө нүхэр Дабаев таряа суглуулан сохиходоо хоёр нормо хүрэтэр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: комбайнер М. ДАБАЕВ.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Тиигэбэшье совхозой үйлэдбэридэ горитой дутагдалнууд бии. Үнгэрэгшэ жэлдэ олзо оруулхын орондо аяар 244 мянган түхэриг гарзатайгаар жэлээ дүүргээ. Энэнь партийна организациин хүдэлмэриин нэгэ дутагдал болоно.

Байгша ондо совхозой дирекци, партийна комитет ажахыгаа ашаг олзотой болгохо, үлүү хэгдэдэг гаргашые хороохо талаар зарим тэды хэмжээнүүдые абаһан байна. Захиргаанай элдэб тушаалтанай тооe 30 хүнөөр хорооһон, тоо бүридхэлые гуримшуулжа, зарим продукци абалгаар гаргашыень бага болгоһон.

Тиигэһэнэй ашаар байгша ондо совхозой мүнгэн жаса бага зэргэ һайжараа. Энэ жэлэй июлиин 1-нэй байдалаар центнер һүнэй өөрынь үнэ 14 түхэриг 55 мүнгэтэ болоо. Тиихэдэ нёдондо тэрэнь 23 түхэриг 57 мүнгэтэ байгаа бшуу. Мүн үхэрэй, гахайн шэгнүүрэй нэмэлтын өөрынь үнэ урда жэлэйхиһээ нилээд хүнгэрөө. Хэрбээ нёдондо мянган үндэгэн 371 түхэриттэ байбал, мүнөө 209 түхэригтэ ороо.

Зүгөөр ажахыгаа олзотой болгохын тула үшөөл ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Адууһа малай үхэл гарзаһаа совхоз хэды ехэ хохидолдо ороно гээшэб. Мүнөө жэлэй 8 һара соо аяар 8026 хони, хурьга, 298 толгой эбэртэ бодо мал, 338 гахай үхүүлһэн байха юм. Илангаяа совхозой 6-дахи, 4-дэхи отделенинүүдтэ мал олоороо гарзалаа.

Һү һаалиһаа ехэ олзо олохо ушартай. Теэд һүн үшөөл багаар һаагдана. Гүрэндэ һү худалдаха 9 һарын түсэб оройдоо 64 процент дүүргэгдээд байнхай. Үнеэдэй тоо толгой олошороошье һаа, нёдондонойхиһоо һүн багаар һаагдаа.

Яахадаа һү һаалга доошолооб гэхэдэ, энэ шухала хэрэгтэ анхарал багаар табигдана. Совхозой, фермын хүтэлбэрилэгшэд һүнэй хэр һаагдажа байһаниие шэнжэлжэ үзэнэгүй, үнеэд хэр һайнаар адуулагданаб гэжэ хинан шалганагүй. Тиимэһээ зарим ушарта үнеэдые адуулха хүн үгы болошоод байдаг. Үнеэдтэ орооһо таряа һайса бутаруулангүй, хуурайгаар эдюулхэ баримтанууд зарим фермэдэ гарадаг. Һаалишад, мал адуулагшадай хөдө һэлгэлдэхэшье ушар гарадаг.

Эхэ малай олоороо һубайрдаг, түл түрэсын гарзалдаг ушарһаа адууһа малай тоо олошоруулха, гүрэндэ мяха худалдаха түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Энэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө оройдоол 59 хурьган түлжүүлэгдэһэн байна. 6-дахи отделенидэ бүришье үсөөн хурьган томо болгогдоо. Энэ ушар хониной мяха ехээр абаха хэрэгтэ һаад хэһэн.

Мүн гахайн, адуунай, шубуунай мяха ехээр абаха арга боломжонууд хэрэглэгдэнэгүй. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта миил 143 центнер гахайн мяхан абтажа, тэрэнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ аяар 127 түхэригтэ болоо гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 31 түхэриг дээгүүр байшоо. 1 центнер гахайн мяха абахын тула 1549 тэжээлэй единицэ гэхэ гү, али хоёр дахин шахуу ехэ тэжээл гаргашалагдаа.

Комсомолой, профсоюзай болон ниитын бусад эмхинүүдэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые коммунистнууд шүүмжэлбэ.

Совхозой хүн зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха айхабтар ехэ арга боломжо хэрэглэгдэнэгүй. Агитколлективтэ 100 гаран агитаторнууд бии. Совхозой газар дээрэ хүдөөгэй болон совхозой 11 клуб, 4 библиотекэ, хорёод улаан булан, 8 эхин, 8 жэлэй һургуули, олон тоото зооветмэргэжэлтэд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, наймаалагшад болон бусад мэргэжэлтэд бии. Энэ ехэ хүсые зүбөөр ударидажа шадабал, колхозой урдахи зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ байһаниинь элитэ.

Коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө 16 бригада, дүн хамта 254 хүн тэмсэнэ. 8 бригадада энэ хүндэтэ нэрэ олгогдоо. 67 хүдэлмэришэн коммунис ажалай ударник болонхой. Полит-һургуулинуудта 300 гаран хүн һуралсаа.

Малшадай эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха тушаа 1-дэхи отделениин коммунист М. Цыренжапов онсолон тогтоо.

— Хоёр заахан үхибүүдтэй хонишон эхэнэр Балаганова отарада гансаараа ажаллана. Тэндэ хоёрдохи хонишон байха аад, мүнөө хүрэтэр томилогдоногүй. Бүхэли үдэрөө үхибүүдынь гансаараа байна,—гэбэ.

Малшадые шадаал һаа нэгэ газартань удаан байлгажа хүдэлгэхэ тухай 3-дахи отделениин һаалиин гүүртын тоо бүридхэгшэ нүхэр Жандараева хэлэбэ. Фермэдэмнай мал адуулагшаар дүршэл ехэтэй малшан нүхэр Чимитдоржиев хүдэлдэг юм һэн. Теэд тэрэниие ондоо хүдэлмэридэ оруулжа, орондонь журамгүй, мал адуулжа шадахагүй хүниие табижархёо. Тиихэдэнь һүнэй гараса доошоо орожо байна.

Мүн газар тариалангай ажахы хүгжөөхэдэ юун һаад хэнэб гэжэ коммунистнууд шэнжэлэн үзэбэ. Нэгэдэхеэр, хүдөө ажахын техникэ хүсэд һайнаар ашаглагданагүй. Тэрэнһээ болоод, шэнэ ургаса хуряалга аали нобшоор ябуулагдана. Тооку дээрэ ехэ орооһо таряан хэбтэнэ. Тэрэниие зөөхэ автомашинанууд дуталдана гэжэ коммунист В. Кирюхин, Г. Очиров тэмдэглэбэ.

Совхозой коммунистнууд продукци бүри ехээр абалгада, тэрэнэй өөрынь үные хямдаруулгада бүхы хүсэеэ зорюулха гэжэ хэлсэбэ.

Тиигээд 9 хүнһөө бүридэһэн совхозой партком байгуулагдажа, секретаряар Г. З. Бальжиров һунгагдаа.

К. ЖАЛСАРАЕВ,
Хорини хүдөөгэй парткомой пропагандист.

Фоторепортаж

Ажалай абьяас бадарган...

Байгал тээшэ зурыһан харгыгаар ябажа, Мандрик хадын орой дээрэ гарахада, үзэсхэлэнтэ һайхан байгаали харагдадаг. Сэлэнгэ мүрэн нэмжын урдажа, Байгал далай тээшэ тэгүүлнэ. Хүхэ ногоон сабшалан дундуур түмэр харгы зурына. Тээ саанахана барилгын материалнуудай Татауровска комбинадай мантан томо корпусууд жэрылдэнэ.

Энэмнай республикын барилгын зүрхэн, тэрэнэй индустриальна бааза болодог юм, эндэһээ Буряадай олонхи барилганууд хирпиисэ, избёосхо абажа байдаг. Республика соо бодхоогдожо байгаа барилгануудай хоёрой нэгэниинь эндэ үйлэдбэрилэгдэһэн хирпиисээр баригдана бшуу. Тус комбинат үдэртөө 65 мянган хирпиисэ шэнэ шэнэ барилганuудта эльгээжэ байдаг.

Теэд иимэ олон хирпиисэ гаргаха гээшэмнай амархан хэрэг бэшэ ха юм. Хэдэн зуун хүн, мянга гаран элдэб янзын машина, механизмуудай хүдэлжэ байхые эндэ хаража болохот. Эдэнэй хүсөөр лэ барилгын шухала материалнууд бүтээгдэнэ ха юм.

Мянга гаран машина гэжэ бидэнэр дэмы дурдаагүйбди. Галдагдаагүй хирпиисэ хэдэг технологическа линиин хажуугаар ябажа харагты. Шабар бутаргажа, тэрээн соо дайралдаһан бишыханшье шулуунуудые илгажа, хаяжа байдаг орёо оньһон машина, саанаханань нүүрһэ, шабарай холисые тон зүбөөр таарууужа байдаг механизм, эдэ бүгэдые дээшэнь 6 метр үндэртэ дамжуулан үгэдэг транспортер... Эдэ машинануудые хэдыхэн лэ хүн харууһалжа, хүдэлгэжэ байха. Хирпиисын ябталагдатар хүнүүд шабарай ойро нэгэшье хүрэдэггүй.

Теэд зарим хүдэлмэри гансахан механизмуудай хүсөөр бүтээхын аргагүй байдаг. Жэшээлхэдэ, автомат шахуу транспортер хирпиисэ ябталжал байдаг. Эдэнь үшөө нойтон, халтад гэбэл формонь хубилжа болохо. Эдээниие аалихаар, болгоомжотойгоор абажа, саашаданьгалдалгада эльгээхэ хэрэгтэй. **Нэгэдэхи зураг харагты.** Комбинат дээрэ ажаллажа эхилһээр удаан болоогүйшье һаа, Тамара Попова нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Халаанайнгаа даабари үдэр бүри 15—20 процентээр үлүүлнэ. Тамараһаа нүхэдыншье гээгдэнэгүй. Эдэнэр заводой хирпиисын цехтэ эрхим ажалаараа шалгаржа, бусадта жэшээ харуулна.

Хирпиисэ галдагшад — Анна Мотова, Анна Литвинцева, Тамара Тимофеева, Зоя Журавлева—үндэр бүтээсэтэ ажалаараа ком-

1

бинат соогоо суурхана. Хирпиисэ галдагшад ажалай һайн журамтай, ажалдаа хайша хэрэгээр хандагшадтай шангаар тэмсэдэг юм. Тиигэжэ тэдэнэрэй дунда жаяг зарпшам эбдэхэ ушар огто үгы болоо. Бултадаа нэгэн жэгдээр ажаллажа, галдагдаагүй хирпиисэнүүдтэй вагонеткэнүүдые хойно хойноһоонь пеэшэнгүүдтэ эльгээжэл байдаг.

Эдэ пеэшэнгүүд Татауровска комбинадай эгээл гол агрегадуур болоно. Нойтон хирпиисэ эндэ галдагдажа хатадаг, бүхэ болодог юм.

2

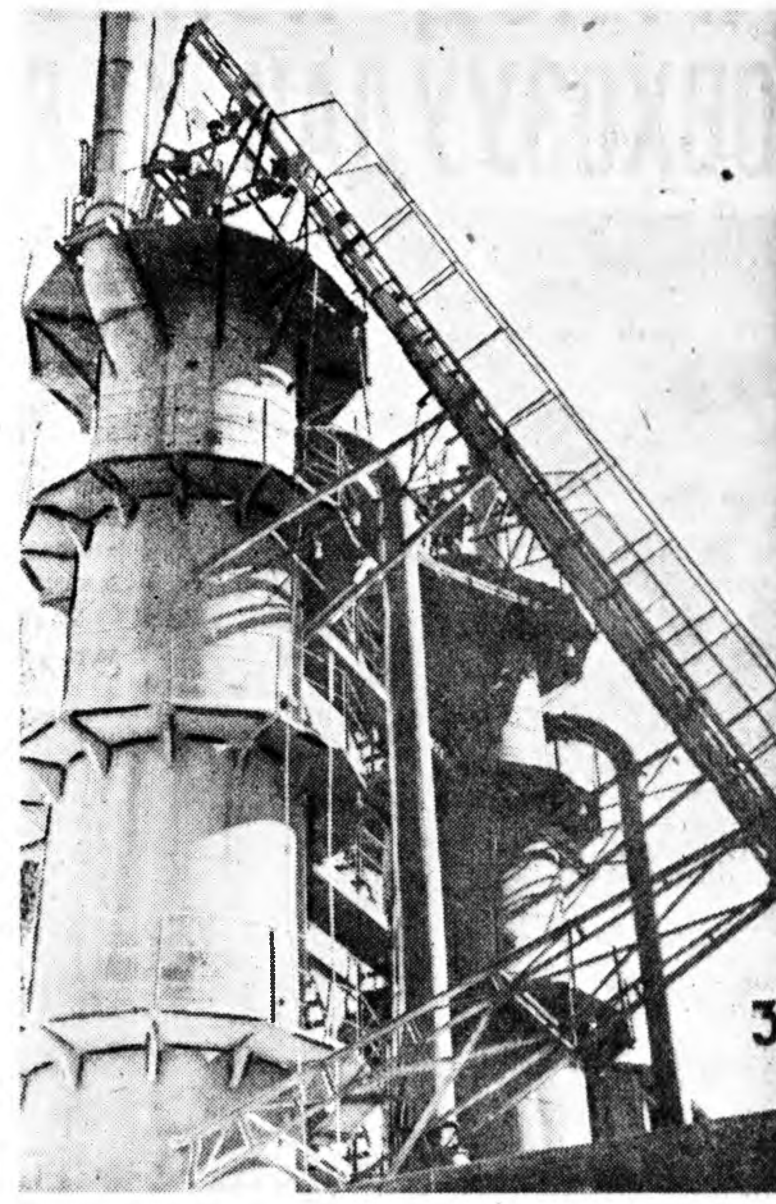

3

Барилгын материалнуудай комбинадай хүдэлмэришэдэй эршэтэ ажалые **хоёрдохи зураг** элитээр гэршэлнэ. Эндэ ашаанай талмай харуулагдана. Хэды олон гэр байрануудта, цех, заводуудай барилгада хэрэглэгдэхэ хирпиисэ эндэ байна гэхэбта? Хирпиисэ ашалга мүнөө шэнэ аргаар хэгдэнэ. Тусхай модон шаланууд дээрэ хирпиисэ «ёлочка» мэтээр ябталагданхай байдаг. Энээниинь портальна кранаар үргэжэ, машинада ашаалхада, нэгэн доро хэдэн мянган хирпиисэ хүрэхэ газартаа хүргэгдэнэ.

Хэды түргэн хүдэлбэшье, крану машинануудые ашаалжа үрдидэггүй байха. Харин ойрын сагта тус комбинадта бүри олон хирпиисэ сохидог болохонь. Мүнөө эндэхи инженернүүд хэдэн эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудые хараалжа, бэелүүлжэ байнхай. Эдэ хэмжээнүүдэй хүсэд бэелүүлэгдэхэдэ, сүүдхэдээ 100 мянган хирпиисэ гаргагдадаг болохо.

Татауровайхид ехэхэн түсэбүүдые харааланхай, хараалһанаа бэелүүлхэшье байха. Юуб гэхэдэ, үйлэдбэри оньһожоруулха, автомат-зэбсэг нэбтэрүүлхэ хэр[...] ехэхэн анхарал табигдана. [...]бинадай избёосхын завод те[...]ческэ талаараа бүри һайнаар [...]гагдаха байна. **(3-дахи зураг [...]рагты).** Эдэ мантан томо пеэш[...]гүүд сүүдхэдээ 100 тонно һ[...] шанартай избёосхо үгэхэ юм. [...]дэнэй хойноһоо нэгэ халаа[...] оройдоо 6 хүн харууһалжа, [...]дэлгэжэ байха. Арбан дүрбэн [...] үндэртэй пеэшэнгүүдтэ избёос[...] шулуу, бусад холисонуудые х[...] хүсэд оньһожоруулагдаха. [...]шангүүдэй хүдэлмэриин хойно[...] тусхай приборнууд адаглан ха[...]жа байха. Түрүүшын хэдэн ар[...] тонно избёосхо эндэһээ абта[...] барилгашадта эльгээгдээд, һ[...] сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

Хирпиисэ, избёосхо тээһэн [...]шинанууд үдэр, һунигүй Та[...]ровһаа ошожол, ошожол ба[...] Тэдэнэр Буряадай шэнэ бари[...]нуудта шухала хэрэгтэй м[...]риалнуудые тээнхэй. Бодхогд[...] байһан шэнэ фабрика, завод[...]дай, һургуули, больницануу[...] гэр байрануудай барилгада. [...]тауровска комбинадай хүдэлм[...]шадэй ехэхэн хубита бии гэ[...]

Е. ПРОНИН
Авторай фото.

Механизаторнууд дуталдана гээд...

(Улаан-Үдын управлениин Карл Марксын, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта намарай паар хахалалга унжагайруулагдана)

Республикымнай колхоз, совхозуудта ургаса хуряаха, гүрэндэ орооһо таряа худалдаха хүдэлмэритэй зэргэ намарай паар хахалагдажа байнхай. Намарай паар һайнаар хахалбал, ерэхэ жэлдэ баян ургаса абаха үндэһэ һуури табигдаха гэжэ ойлгоһон агрономууд, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ үдэр бүриин анхарал хандуулжа, механизаторнуудай ажал зүбөөр эмхидхэнэ.

Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэнэгүй. Жэшээ болгон Загарайн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе.

Тус колхоз 900 гектар намарай паар хахалха түсэбтэй юм. Энэ хүдэлмэри эхилһээр үнихэн болобошье, сентябриин 12-ой мэдээгээр оройдоол 240 га хахалагдажа, түсэбынь миил 26,6 процент дүүргэгдээд байна. Паар хахалалга яахадаа удааруулагданаб гэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдһөө асуухада:

— Механизаторнууд дуталдана,—гээд харюусаба.

Теэд намарай паар хахалалгын муугаар ябуулагдажа байһанай гол шалтагааниинь тиимэ бэшэ. Колхознигуудай ажал зүбөөр эмхидхэн, тракторнуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаа һаа, паар хахалха түсэбөө дүүргэхэ дүтэлһэн байха һэн гэжэ сэхэ хэлэмээр.

Колхоз бүхыдөө 13 трактортай. Тэдэнэй дүрбэниинь паар хахалалгада хэрэглэгдэжэ, миил нэгэниинь хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Ургаса хуряалгада хэрэглэгдэдэг тракторнууд һүниин халаанда «амардаг» заншалтай. Бүхы тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэжэ, намарай паар хахалалгые богони болзор соо дүүргэхэ арга боломжошье энэ ажахыда бии юм. Һүниин халаанда паар хахалха трактористнуудшье олдохо. Агроном Максим Дондуков паар хахалалгые түргэдхэхэ талаар хэдэн һанамжа колхозой правленидэ оруулһан байха. Теэд тэрэниинь түрүүлэгшэ нүхэр Ц. С. Ринчинов дэмжэнэгүй.

— Паараа түргэн хахалхын тула инженер Д. Бадмаев, механик Дамбиев гэгшэдые һүниин халаанда хүдэлгэе,—гэжэ агроном Дондуков правленидэ нэгэнтэ бэшэ мэдүүлһэн байна. Энэ һанамжыень дэмжэхэ, намарай паар хахалалгые һайнаар эмхидхэхын орондо колхозой түрүүлэгшэ Ц. С. Ринчинов, партийна организациин секретарь Ж. А. Аяндуев гэгшэд тракторнуудаа нэгэшье халаанда хүдэлгөө һаа, сентябриин хуушаар паар хахалха түсэбөө дүүргэхэбди гээд һанаа амар һууна. Тракторнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэдэ, бүтээсэнь балайшье дээшэлнэгүй, зарим трактористнууд даажа абаһан машинаяа ондоо хүндэ үгэхэ дурагүй байдаг гэһэн буруу һанал бодолтой нүхэр Ринчинов эбсэшоод байна. Юун дээрэһээ тиимэ һанал түрөө гээшэб гэхэдэ, ажалай эмхидхэлэй һулаһаа трактористнууд П. Иванов, М. Карплюк гэгшэд нэгэтэ хоёр халаан соо оройдоол 6 гектар хахалһан байгаа ха.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо намарай паар хахалалга тон һулаар эмхидхэгдэнэ, механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй, тоо бүридхэл муугаар табигданхай. Колхозой хоёрдохи бригадын тракторист Сергей Мункуев хэдышье гектар хахалһанаа мэдэнэгүй. «Манай хахалһан газар юрдөө хэмжэгдэнэгүй» гэжэ тэрэ мэдүүлнэ.

Сентябриин 13-да бороотой үдэр байба. Ургаса хуряалгада хэрэглэгдэдэг тракторнуудаар паар хахалжа болохо байгаа. Теэд тиимэ ажал хэгдээгүй. Сентябриин 12-то П. Ивановой хүдэлдэг трактор ажал дээрээ эбдэрһэн юм. Тэрэниие заһабарилхын тула оройдоол хоёр час хэрэгтэй байгаа. Эмхидхэлэй хүдэлмэриин һула дээрэһээ тэрэ трактор 2 сүүдхэ соо «амараа». Колхозой складые даагша Ч. Цыбиков заһабарида хэрэгтэй запчасть складһаа удаан саг соо гаргажа үгөөгүй бшуу.

Мүн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо намарай паар хахалалга унжагайруулагдана. Таналанай отделени (эрхилэгшэнь В. И. Зубакин) 750 гектар паар хахалха түсэбтэй аад, сентябриин 11-дэ миил 120 га хахалаад байна. Эндэ ажалай эмхидхэл һула. Паар хахалалгада гансахан трактор нэгэ халаанда хүдэлгэгдэнэ. Отделениин 7 тракторые һүниин сагта паар хахалалгада хүдэлгэхэ арга энэ ажахыда бии. Урдань тракторист ябаһан Д. Фомин, И. Зубакин гэгшэд мүнөө хонин ажалда хүдэлнэ. Мүн эндэ механигай тушаалтай 3 хүн байха. Тэдэнэр 15—20 хоногой туршада һүниин халаанда паар хахалжа шадаха байгаа бшуу. Теэд тиимэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхын орондо, колхозой хүтэлбэрилэгшэд «механизаторнууд дуталдана» гэһэн шалтагаан барина.

Намарай паар хахалха һайн саг үнгэржэ байна. Тиимэһээ Карл Марксын, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд «механизаторнууд дуталдана» гээд, һанаа амар һууха болижо, энэ шухала хүдэлмэриие саг болзортонь, шанар һайнтайгаар дүүргэхын хэмжээ дары абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. Ванчиков,
манай тусхай корр.

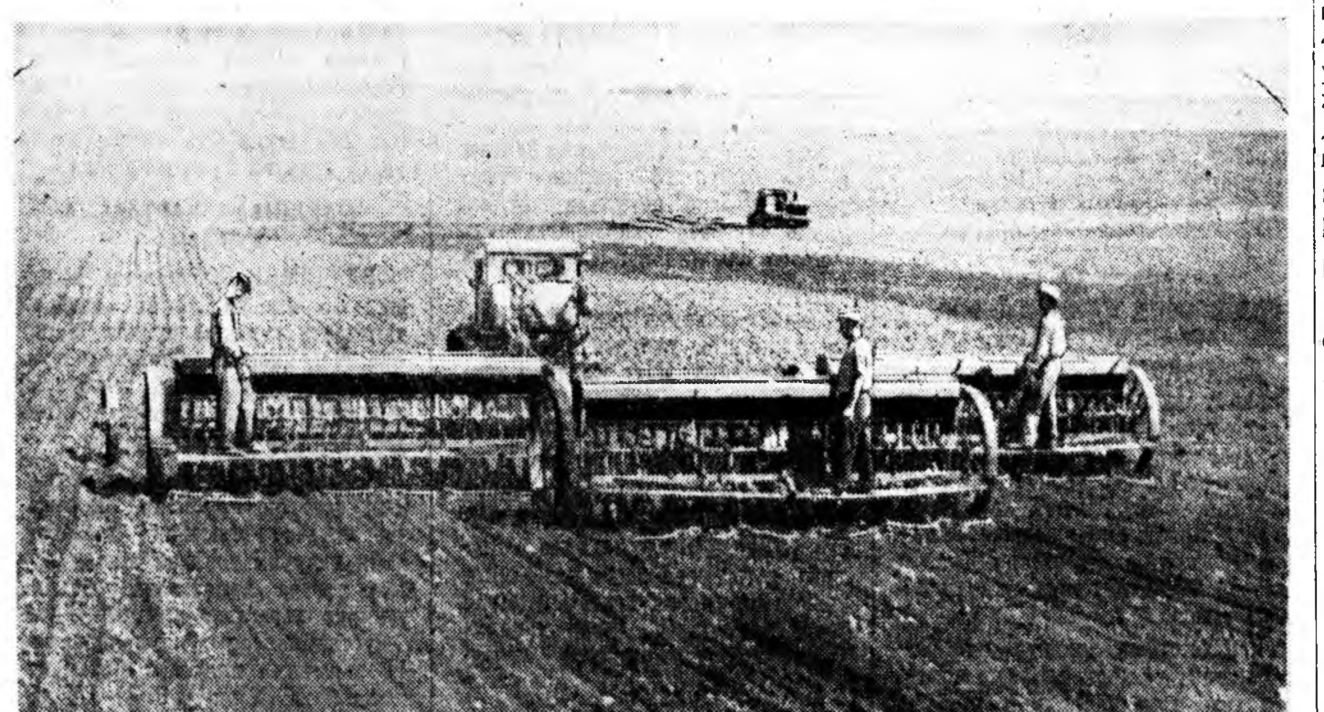

Молдавиин колхозууд болон совхозууд нёдондо жэлэйхидээ һургагүй эртэ энэ жэлдэ намарай тарилга хэжэ эхилбэ. 500 гара мянган гектар газарта намарай ургамалнуудые таригдаха юм. Зураг дээрэ: Фалештскэ үйлэдбэриин управлениин Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо намарай тарилга хэжэ ябана.

ТАСС-ай фотохроника.

Һү һаалияа дээшэлүүлэе

Хэмжээн юундэ абтанагүйб

Зунай халуун, элдэб һоно батаганаа, боргооһоной хүүежэ байдаг үе дүүрээд, намарай намдуу һэрюун боложо, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, үнеэдһээ һү элбэг дэлбэгээр һааха саг ерээ.

Байгша оной 8 һарын туршада Зэдын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта хамта 105.434 центнер һүн һаагдаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү һаалинь 14199 центнерээр дээшэлээ.

Жэшээнь, Борьёогой совхоздо, Бургалтайн «Мир», «Коммунизм» (Борьёо), Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудта һү һаалга муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Эдэ ажахынууд гүрэндөө һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ бүхы арга боломжотой. Энээн тушаа Борьёогой «Коммунизм» колхозой һаалишад һайн үүсхэл гаргаа юм. Тэдэнэр Октябриин революциин 46-дахи жэлэй ойн һайндэрэй урда тээхи ажалай вахтада жагсаад, социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, һү һааха, мүн гүрэндэ тушааха түсэбөө декабриин 5-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 450 центнер һү гүрэндэ тушааха гэжэ шиидэбэ.

Тиигэбэшье управлениин олонхи ажахынуудта һү һаалиин гүүртэ, фермэнүүдэй ажал тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. XXII партсъездын нэрэмжэтэ, «Дружба», «Коммунизмын зам», «Родина» колхозууд энэ оной 8 һарын туршада нёдондонойхитой сасуулбал, һү һаалгаяа нэмээгээгүй, улам хороожо байна.

Түсэбтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз бүхыдөө 10300 центнер һү абаха түсэбтэй байһан аад, энэ үнгэрөөнэ 8 һара соо арай гэжэл 4828 центнер һү һаагаа гэхэ гү, али түсэбөө оройдоол 46 процент дүүргээ. Мүн тус колхоз гүрэндөө 7100 центнер һү тушааха гэһэн уялга абанхай. Энэ уялгаяа дүүргэхэ бүхы арга боломжошье бии. Хэрбээ үнгэрһэн жэлдэ артель 1090 толгой үнеэдтэй байгаа һаа, байгша ондо тэдэнэйнь тоо толгой 1225 болонхой. Үнеэдэй олошорходо һү һаалиин дээшэлхэ байһаниинь хэндэшье эли. Теэд байгша оной үнгэрһэн үе соо эндэ нёдондонойхиһоо 168 центнерээр бага һүн һаагдаа.

Жэшээ болгон, Усановка гэжэ газарта байһан һаалиин фермые хаража үзэе. Эндэ 140 гаран үнеэд һаалгана. Энэ фермынхид мүнөө жэлдэ 1970 центнер һү абаха уялгатай. Харин үнгэрһэн 8 һарын дүнгөөр, фермын һаалишад һү һааха уялгаяа оройдоол 40 процент дүүргээ.

—Һү һаали дээшэлүүлхэ тушаа ямар хэмжээ абанабта, —гэжэ фермые даагша нүхэр В. Я. Жаркой гэгшэһээ асуухада, тэрэ тодорхой харюу үгэжэ шаданагүй. Энэнь тон гайхалтай. Теэд эндэхи һаалишад Валентина Жигжитова, Сурма Дашиева гэгшэд фермын ажал хүдэлмэриин эмхидхэл, тэрэнэй дутуу дундануудые фермые даагшаһаа үлүү мэдэхэ байшоо.

—Иигэжэ байхадамнай хаанаһаа һүн ехээр һаагдахаб даа. Үнеэднай орой болотор харюулагданагүй. Тэдээндэ бэлшээриин ногооһоо гадна, нэмэлтэ ногоон тэжээл үгтэнэгүй. Һүниин адуулга тухай хэлсэхэеэшье болишонхойбди, —гэжэ тэдэнэр мэдүүлнэ.

Энэ ажалые хэн эмхидхэхэ ёһотойб? Фермые даагшал эмхидхэхэ зэргэтэй ха юм. Нүхэр Жаркой юунэй түлө[...] лин хүлһэ абана гээш[...] Миин байгаад гү?

«Родина» колхоз (т[...]лэгшэнь нүхэр В. Ж. Цыр[...] 1963 оной сентябриин [...] мэдээгээр үнгэрһэн жэл[...] үеынхитэй сасуулбал, [...] центнер һү бага абаад[...]на. Нёдондо сентябриин [...] эндэхид үнеэн бүриһө[...] литр һү һааһан байгаа [...] мүнөө оройдоол 454 литр [...]һаагаа. Тиимэһээ гүрэн[...] тушаалгыншье улам д[...] ороһониинь ойлгосотой. [...]тагааниинь баһал ажала[...]хидхэлэй һула, үнеэдэй [...]ha, тэжээлэй мууһаа бо[...] һү һаалинь хороо ха юм.

Тэрэшэлэн Санагын [...]мунизм», мүн «40 лет С[...]ря» колхозуудта баһал [...] хүү дутуу дунданууд ажа[...] ехээр тойбо татаһаар.

Хэрбээ дурсагдаһан [...]зуудай хүтэлбэрилэгшэд [...]дээ һайнаар харууһалжа[...]лүүлжэ, зүбөөр адуулан[...] досотойгоор һааха туша[...] хихо хэмжээ абаагүй һаа[...]лэй дүүрэхэдэ гүрэндөө [...] уритэй үлэшоод һууханы[...] бэшэ. Жэлэймнайшье [...] тэр оройдоол 4 һара х[...] гүй саг үлөөл. Һанаа[...] һууха саг һалаа.

Һү һааха, тэрэниие гү[...] тушааха түсэб, уялгые [...] гэхын тула Зэдын үй[...]риин управлениин ажа[...]дай, тэндэхи партийна о[...]зацинуудай хүтэлбэрил[...] зооветмэргэжэлтэд м[...]дайнгаа дунда эмхидхэл[...]лон ойлгууламжын хү[...]рииe эрид шууд һайжар[...] энэ шухала хэрэгые ү[...]риингөө анхаралда аба[...]гэтэй.

Д. Бадмаж[...]
«Зэдын үнэн» га[...] редакторай о[...]

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной сентябрин 18.

Эхэ ороной үндэр дээдэ хайра

Улаан тугай орденой бии болоһоор 45 жэлэй ойдо

...зоной шэнэ, сүлөөтэ ...ай түлөө байлдаануудта ...һан баатарнуудые шагна-...улада залуу совет гүрэн 45 ...саада тээ үндэр дээдэ хай-...и болгоһон байгаа. Рос-...нтральна гүйсэдхэхэ ко-...й 1918 оной сентябриин ...й декредээр Улаан тугай ...айгуулагдаһан түүхэтэй.

...мүнхэдөө алдаршаһан ...габьяа гаргаһан шэн зо-...тэрэ үедэ эгээн дээдэ ре-...онно хүндэ хайра болохо ...тугай орденоор шагнагда-...йгаа. Энэ хадаа сэрэгшэ-...омандирнуудые, политхү-...лэгшэдые улам зориг-...г, революциин дайсадтай ...эдэнь хүсэ зориг оруул-...айһан юм.

...К. Блюхер Улаан тугай тү-...ын орденоор шагнагдаһан ...рда Ураалай 10 мянган пар-...үүдые командалжа ябахадаа ...ай ара талые үй бута со-...айн байлдаа хэһээр Ураа-...лые дабажа, Конгуру тээ-...шаһан түүхэтэй. 1500 га-...до болохо айхабтар хүшэр ...зам гаталһан юм. 39 хо-...үнгэрөөд байхада эдэнэр ...Армиин сэрэгшэдтэй нэгэ-...гэдэг. В. И. Ленин эль-...бэшэг соогоо В. К. Блю-...баатар габьяа тухай мэ-...д, партиин Ураалай облас-...комитет иигэжэ бэшэһэн «Блюхер отрядуудтаяа хам-...найда байһан эгээл дээдэ ...һайраар тэмдэглэгдэхээр ...тоологдоно, юуб гэхэдэ, ...ушар манайда байгаагүй».

...18 оной сентябриин 30-да ...он ВЦИК-гэй заседани дээ-...М. Свердловэй дурадхалаар ...ай шэлые дабахадаа баатар ...гаргаһанайнь түлөө Васи-...Константинович Блюхерые ...тугай орденоор шагнаха ...шиидхэбэри нэгэн дуугаар ...ан байгаа. Оюун бэлигтэ ...сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдэ ...орденой нэгэдэхи номерые ...улһан түүхэтэй.

...ждан дайнай суута полко-...ууд И. Э. Якир, Я. Ф. Фа-...ус, И. Ф. Федько, пролетариадай элитэ ехэ полководецууд М. В. Фрунзе, К. Е. Ворошилов, С. М. Буденный, сэрэгэй оюун бэлигтэй ударидагшад В. И. Чапаев, А. Я. Пархоменко, Е. И. Ковтюх, Г. И. Котовский болон бусад олон хүнүүд Улаан тугай орденоор түрүүн шагнуулагшадай тоодо ороно.

«Энэ орден үбсүүндээ зүүжэ ябадаг хүн бүхэн революциин баррикадануудта эгээл түрүүнһээ хубисхалша тэмсэлэй үедэ далбалзажа байһан Улаан тугай, үзэл сурталай, хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин эгээл нангин юумэнэй тэмдэг зүүжэ ябанаб гэжэ хододоо ойлгожо ябаха ёһотой» гээд тэрэ үедэ «Красный кавалерист» газетэ ехэ уранаар бэшэһэн юм. «Революцида үнэн сэхэ хүн бүхэндэ Улаан туг гээшэмнай нангин хэрэг мүн гэжэ ойлгохо ёһотой, юуб гэхэдэ, энэ туг хадаа олониитэ ажалшадай зол жаргалай түлөө хүдэлмэришэн ангиин эрхим хүбүүдэй шуһаар нэбтэрэнхэй бшуу...».

Граждан дайнда дайшалхы габьяа гаргаһанай түлөө хамтадаа 14 мянган хүн Улаан тугай орденоор шагнагдаһан юм. Эдэ жэлнүүдтэ хүнүүд олониитээрээ баатар габьяа гаргадаг байһан, тиимэһээ ВЦИК 1919 оной майн 8-да тус тус хүнүүдые шагнахаһаа гадна бүхэли сэрэгэй частьнуудые Улаан тугай орденоор шагнаха гэжэ шиидхэбэри гаргаа һэн. Сэрэгэй 36 частьнууд болон соединенинүүд энэ орденоор шагнагдаа бэлэй.

Залуу совет республикые аршалан хамгаалагшадай зэргэдэ заводууд болон фабрикануудай, хүдөө тосхонуудай залуушуул тэмсэһэн түүхэтэй. Граждан дайнай үедэ дайшалхы аша габьяатай байһанайнь түлөө 1928 оной февралиин 20-до коммунис Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ союз Улаан тугай орденоор шагнагдаа бэлэй.

Мүн ехэ ехэ коллективүүд энэ үндэр дээдэ хайрада хүртэһэн юм. Алдарта Петроградай, Царицынай, Луганскын, Ташкентын, Оренбургын, Грозныйн пролетариадууд, Челябинскын шулуу нүүрһэнэй, Ростовой түмэр замай мастерскойнуудай хүдэлмэришэд эдээнэй тоодо ороно.

1920—1921 онуудай туршада хэдэн совет республикануудта Улаан тугай орденууд бии болгогдоһон юм. СССР-эй бии болоһонтой дашарамдуулан ССР Союзай ЦИК-гэй Президиум 1924 оной августын 1-дэ бүхы Советскэ Союзда нэгэ Улаан тугай орден бии болгоһон байгаа.

Гансахан совет эрхэтэд лэ Улаан тугай орденоор шагнагдадаг байһан бэшэ. Октябриин арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшад Клара Цеткин, Бела Кун, Макс Гельц, Жак Садуль гэгшэд энэ хайрада хүртэһэн юм.

Удаадахи жэлнүүдтэнь совет Армиин олон сэрэгшэд Улаан тугай орденоор шагнагдадаг байба. КВЖД-эйн, Хасан нуур, Халхын гол шадар Японой булимтарагшадтай болоһон дайн байлдаануудта баатар зоригтойгоор тэмсэһэн сэрэгшэд энэ хайрада хүртөө бэлэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ совет сэрэгшэд олооро баатар габьяа гаргаха талаараа илангаяа ехээр шалгарһан байгаа. Һайн һайхан дайшалхы гурим ёһоор хүмүүжүүлэгдэһэн манай сэрэгшэд гитлеровскэ Германида, империалис Японидо эсэргүү дайн байлдаануудта алдар габьяа гаргаһан байна. Хэдэн зуу мянган сэрэгшэд Улаан тугай орденоор шагнагдаа. Тиигэжэ эдэнэр түрэл газар дайда дээрээ илалта түгэс Улаан туг мандуулһан граждан дайнай алдарта баатарнуудтай зэргэлэн жагсаба гээшэ.

Польшын, Чешскэ, Румыниин, Болгариин сэрэгэй частьнуудай олон сэрэгшэд ба командирнууд Улаан тугай орденоор шагнагдаа һэн. «Нормандия-Неман» гэжэ Франциин эскадрильдэ орожо, совет-германиин дайнда гитлеровецүүдтэ эсэргүүгээр дайлалдаһан сэрэгшэд энэ дайшалхы хайрада хүртөө бэлэй.

Манай арадай амгалан тайбан байдал хёрхоор аршалан хамгаалагшад — Совет Армиин болон Далайн Сэрэгэй Флодой олон сэрэгшэд дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ Улаан тугай орденоор шагнагдаһан байна. Эхэ ороной энэ алдар габьяата үндэр дээдэ хайра хадаа совет хүнүүдэй — коммунизм байгуулагшадай асари ехэ илалтануудай һүлдэ тэмдэг мүн болоно.

(ТАСС).

МОСКВА: Ново-Арбатска хүүргэ, «Украина» гэжэ гостиница харуулагдана.
ТАСС-ай фотохронико.

ҺАЙН ҺАНААН, ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛ

Буурашагүй зориг

Троицкосавск... Азиин бартаа. Энэ город купецүүдэй уурхай байһан. Тамхи татаха зуура хурдан морёор нэгэ захаһаа нүгөө заха хүрэтэрнь гүйлгэжэ үрдихэ гудамжануудтай город соохоно ород сүмын олон хонхын ханхинаан хүнэй шэхэ дулиирүүлдэг байһан. Эгээл тэрэ сагта, 1920 ондо, Нева мүрэнэй эрьеһээ арба юһэтэй улаанармеец Михаил Бейрах суута табадахи армиин зэргэдэ холын Забайкали хүрэжэ ерэбэ.

— Троицкосавскда Совет Россин хилые сахиха сэрэгтэ алба хэхэш, —гэжэ залуу хүбүүндэ ахалагша командирынь захираа һэн гэхэ. Иигэжэ Михаил Бейрах Троицкосавск шадар 1925 он хүрэтэр оронойнгоо хилые хёрхоор хамгаалалсахын хажуугаар, Буряад нютагуудаар Совет засаг байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Михаил Абрамович эндэ Ленинэй агууехэ партиин зэргэдэ ороһон юм. Гушаад жэлэй туршада милициин болон МВД-эйн органуудта алба хээ. Тэрэ үе соогоо Ленинградта, Яхадта хүдэлһэн.

1943 ондо СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэ нүхэр Бейрахые Буряадай милицидэ эльгээбэ. Тиигээд Кабанскын, Ториин аймисполкомуудай милициин таһагай начальнигаар олон жэлдэ хүдэлмэрилөө.

Мүнөө Михаил Абрамович амаралтада гаранхай. Тиигээшье һаа, хубиингаа хэрэг хараад ябадаггүй, олоной туһада оролдодог хүн.

Троицкосавск Хяагта гэжэ нэрлэгдэһээр үни болоо. Городой шэнжэ түхэл танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Үтэлхэ наһанай жаргал эдлэхэ сагай ерэхэдэ, Михаил Абрамович эдир багаһаа хойшо үзэһэн энэ городтоо ажаһууха гэжэ шиидэнхэй.

Михаил Абрамовичтай уулзахаяа гэртэнь ерэбэбди.

—Гудамжын комитедэй зүблөөндэ ошохомни гээ һэн. Та хаанаһаа, парткомһоо гүт,— гээд тэрэнэй һамган Мария Силантьевна асууба.

— Улаан-Үдэһөө, Ниитын гурим сахиха министерствэһээбди.

— Михаил Абрамович таанадай ерэһэндэ ехэл баярлаха байха. Үдэшэлэн ерээрэйгты, хүлеэжэ байхабди. Үдэрынь гэртээ һуудаггүй юм, —гэхэтэйнь хамта, үүдэн түрд гэжэ нээгдэжэ, нюргаар багашаг, түргэн ябадалтай хүн орожо ерэбэ. Бидэнэр урдань уулзаашьегүй һаа, Михаил Абрамовичые абаһаар танибабди. Мария Силантьевна энеэбхилэн:

— Уулзаха хүнтнай өөрөө ерэбэл...

Удангүй үнинэй танил хүнүүдтэл хөөрэлдэшэбэбди.

Мэдэхэдэмнай, наран орошоһон байгаа. Үдэшын харанхые толоруулан город дээгүүр электрын гэрэл далияа дэлгэн яларшаба. Хөөрэлдөөмнай бүришье һонирхолтой болоно.

— Коммунизм өөрөө ерэхэгүй. Бидэ өөһэдынгөө гараар коммунизм байгуулха ёһотойбди. Би наһан соогоо олон юумэ үзэһэн хүм. Мэдэхэ, шадаха юумэеэ залуушуулда хаба соогоо заажа үтэхые оролдоном, — гээд Михаил Абрамовичай хэлэхэдэ, ниитын ажабайдалда энэ хүнэй эсэшэ сусашагүйгөөр хабаададаг байһаниие батала ойлгобобди.

—Ниитын хүдэлмэриһөө хашарнагүй гүт,— гэжэ асуугаад, ехэл аягүйрхөө бэлэйбди. Михаил Абрамович харюусабагүй. Нэгэ хэды дуугай һууһанайнгаа удаа:

—Партиин гэшүүн хүм. Үндэр наһатайшье болоходоо, партиин хэрэгэй түлөө харюусалгаһаа сүлөөлэгдэдэггүй ха юм.

Хэдэн жэлэй саада тээ нүхэр Бейрах гудамжа бүхэндэ комитедүүдые эмхидхэхэ гэһэн дурадхал партиин райкомдо оруулаа һэн. Тэрэнь һайшаан дэмжэгдэжэ, Михаил Абрамовичай ажаһуудаг Серовой нэрэмжэтэ гудамжада түрүүшын комитет бии болгогдоо бэлэй.

Комитедэй гэшүүд айл бүхэндэ орожо, ариг сэбэрые сахилга шалгаба. Гудамжаяа сэбэрлэхын тула воскресенигүүдые эмхидхэнэ. Энэ гудамжада ажалладаггүй хүн үгы, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдшье бултадаа хүдэлмэрилнэ. Нэгэ залуу эхэнэрэй үбгэн архи уудаг, элдэб ааша гаргадаг байгаа. Комитедэй гэшүүд тэрээнтэй шангаар хөөрэлдэхэ баатай болобо. Тэрэ хүн зэмээ мэдэржэ, зүб харгыда ороо һэн.

Үнгэрэгшэ зун гудамжын комитедэй шиидхэбэреэр үхибүүдэй уран һайханай бүлгэм эмхидхэгдэһэн юм. Мүн футбол наадаха үхибүүдэй хоёр команда бии болгогдоо. Гудамжын комитедэй лекториин хүсөөр эндэ олон лекци уншагдаа, элдэб темэтэй хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Морально-этическэ асуудалаар бэшэгдэһэн статьянууд тэндэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа.

—Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ гудамжын комитедэй үүргэ ехэ. Энээниие комитедэй гол зорилгодо тоолонобди,— гээд Михаил Абрамович хөөрэнэ.

Гудамжын гэрэй эзэн эхэнэрнүүд городой коммунис ажалай бригадануудай гэшүүдтэй уулзаа, музейдэ, трикотажна фабрикада хамта экскурсяар ошоо. «Үйлсэтнай Серовой нэрэмжэтэ гэжэ юундэ нэрлэгдэһэн юм» гэһэн темэтэй лекци гудамжын ажаһуугшадта уншагдаа. Бүхы эдэ хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэлгэдэ Михаил Абрамович эдэбхитэйгээр хабаадан, комитедэй хүдэлмэрие тодорхой һайнаар хүтэлбэрилнэ.

—Хүдэлмэригүй байха аргамгүй, —гээд нүхэр Бейрах хэлэнэ.

Коммунизмын дабшалта мүнөөдэрэймнай ажабайдалда, совет зоной баатарлиг ажалда, хүнүүдэй харилсаанда улам эли тодоор харагдана.

— Коммунис ёһоор ажаһуугшадай гудамжа гэһэн үндэр нэрэ зэргын түлөө тэмсэхэ саг ерээ,—гэжэ Михаил Абрамович хөөрэнэ.—Энэ зун түрэлхидэй хүсөөр үхибүүдэй талмай түхеэрээбди, гудамжынгаа библиотекэ бүрилдүүлжэ эхилээбди.

...Хяагтын трикотажна фабрикын столово руу тоһон болоһон самсатай хүн оробо. Гараашье угаангүй һуугаад,. хамсыгаараа стол дээрэхи эдеэнэй үлөөдэһэ хамажархиба. Официантка тэрээн тээшэ хёлойн хараад:

— Яагаа һонин хүбүүмта, столово соо байна ха юмши.

— Һэ, столово. Стол дээгүүрхиее харыт: скатерьнуудтнай хэзээнэй һэлгэгдээгүйб?

Басаган харюу үгэхэ үгэ олонгүй, улайшаба. Нээрээшье эндэ ариг сэбэрэй талаар журам сахигдадаггүй байгаа. Эдеэншье амтагүй, шанар муутайгаар бэлдэгдэдэг байһан.

Столовын дутагдал тухай хөөрэлдөөн ходо гарагша һэн.

Хүдэлмэришэд нэгэтэ столоводоо ерээд, ехээр гайхабад: сонходо шэнэ шторонууд үлгөөтэй, саһан сагаан салфеткэнүүд... Танил официантка басагамнай энеэбхилэн байба:

— Нухэд, гараа угааха газар тээ тэрэ. Гардеробно хүдэлнэ...

Столоводо болоһон хубилалтанууд коммунист Михаил Абрамович Бейрахта сэхэ хабаатай. Аймгүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһагай штатнабэшэ инспектораар тэрэниие томилжо, эдэ хоолой эмхи зургаануудые шалгаха даабари үгэхэдэнь, трикотажна фабрика ошобо.

Михаил Абрамовичай толгойлһон шалгалтын комисси фабрикын столовын кухни соо долоон килограмм гуташаһан колбаса, эһэнхэй 70 баанка консервэ, гутаһан 60-аад үндэгэ оложо, акт табиһанайнгаа удаа зохихо хэмжээ абаха дурадхал оруулаа. Столовые даагша муугаар хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө ажалһаа гаргагдаа һэн.

Удаань хэдэн хоноод байхада, столовын хуушанай хүдэлмэрилэгшэд Михаил Абрамовичтай гудамжада уулзаад:

— Һайн бэлэйт. Мүнөө столовомнай ондоо болошоол,—гэжэ баяр хүргөө һэн.

Коммунист Бейрах городой пенсионернүүдэй соведэй, аймгүйсэдкомой милициин таһагай дэргэдэхи үхибүүдэй комнатын соведэй гэшүүн юм. Ниитын хэды олон даабаритайшье һаа, бүхы уялгануудаа һайнаар дүүргэхэһээ гадна, ходо эдэбхи үүсхэл гаргажа ябадаг. Иимэ һайн һанаатай, һайхан сэдьхэлтэй хүн.

—Партиин шэнэ Программые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб. Коммунизм байгуулгада хам орохо саг хүрэтэр ажаһууха, энэ нангин хэрэгтэ туһатай байха хубитай байһандаа ехэ золтойб, — гэжэ Михаил Абрамович Бейрах мэдүүлнэ.

Иигэжэ партиин юрын сэрэгшын зүрхэн коммунизм байгуулагшадай дайшалхы жагсаалда ябагшадай зүрхэнэй сохисотой нэгэн хамта сохилно.

К. ИЛЬИН.

Хяагта хото.

Смоленскын 1100 жэлэй ойдо

ЭРТЭ УРДЫН ГОРОД бүри гоё һайхан боложо байна

...сиин тон үнинэй городой ...Смоленскын байгуулагда-...1100 жэл гүйсэхэнь. Хүсэ-...непр мүрэнэй үндэр эрье ..., манай Москва тээшэ ошо-...замай аманда арба нэгэн ...жэлэй туршада часовой ...гэр зогсон байхадаа, тус го-...ородой алдар солые хамгаал-...ата бэхи хэрэм болодог бай-... Хариин эзэмдэгшэдэй доб-...һоо манай ниислэлые энэ ...халхалдаг һэн. Город ша-... Россин хуби заяан нэгэтэ ... шиидхэгдэдэг байгаа ...

...непрэй үндэр эрье дээрэ ...манай түгэлдэр хэрэмэй шу-...нүүд, олон башнитай ха-...үлэгдэл харагдажа байдаг. ...ай үндэрынь зарим газартаа ... метр, үргэниинь таба метр ...ог байгаа. Тиимэһээ тэрэ ха-...ээгүүр гурба мори оруулһан ...эр, автомобиляар һаадгүй ...ар байгаа бшуу. Польско-...ско пануудтай, Наполеоной ...үүдтэй, немец-фашис үй ту-... сэрэгүүдтэй хэгдэһэн олон ... байлдаануудай мүр са-... энэ хана хадагалжа бай-...

...09—1611 онуудта Смолен-... баатарлигаар хамгаалалга ...шын интервентнүүдые бу-...хилгодо тусгаар үүргэ дүүр-... байгаа. 1812 ондо Фран-... эзэмдэгшэдтэй Смоленск ...р бөлоһон томо томо байл-...ууд Наполеоной эзэмдэлгын ...ые нилээд ехээр буруутуул-... байгаа. 1941—1945 онуу-... Эсэгэ ороноо хамгаалгын ...хэ дайнай үедэ Смоленскдэ ...үр удаан саг соо байлдаа-... болоо. 1941 оной зунай ту-...нууд гитлеровскэ дээр-...дэй добтолгые хоёр һара ...уу саг соо зогсоогоо, дайса-... бүлаг олон сэрэгүүдые һу-...улаа.

...оленскынхид город шадараа эрэлхэг зориг гаргахаһаа гадна, тэдэнэр Калка мүрэн дээрэ монгол-татарнуудтай шангаар тулалдаа, 1410 ондо немец эзэмдэгшэдтэ эсэргүү Грюнвальдска байлдаанда баатаршалга гаргаа. Смоленскын болон областиин 240 шахуу хүн үнгэрһэн дайнай фронтнууд дээрэ ябахадаа Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм.

Дайсадай добтолгонууд болон гал түймэрһөө Смоленск 20 шахуу дахин хохидоһон юм. 1812 ондо хүсэдөөр галдуулһан байгаа. Һэргээлгын удаан саг соо үргэлжэлөөшье һаань, ородой городуудай дунда Смоленск өөрынгөө зохихо һуури эзэлһэн байха юм.

Гитлеровскэ дээрмэшэд эндэ хоёр үлүүтэй жэлэй турша соо эзэрхэжэ байгаа. Городой байрын гэрнүүдэй 93 процентнь, һургуулинууд, больницанууд, культурын ордонууд, фабрика, заводууд усадхагдаһан байгаа.

Фашис булимтарагшадһаа Смоленскын сүлөөлэгдэһөөр сентябриин 25-да хорин жэл гүйсэхэнь.

Оройдоол хорин жэл үнгэрөө! Харин Днепрые зубшан, тэрэ шадарай хада толгойнууд дээгүүр таби гаран предприяти, тэрэ тоодо тон шэнээр баригдаһан предприятинууд бии болонхой. Тэдэнэр машина, прибор, бүд, гутал, трикотаж болон бусад зүйлнүүдые орондоо бүтээжэ үгэдэг. Хори шахуу шэнэ сквер, саад, паркнууд таригдаа. Байрын гэрнүүдэй кварталнууд Смоленскын дайнай урда тээхи хэмжээе хөло үлүүлэн гараһан байха юм. Дүтэ шадарайнь тосхонууд городтоёо ниилэжэ байнхай. Тэндэ олон дабхар байрын шэнэ гэрнүүд, шэнэ предприятинуудай корпусууд бодхогдоно. Смоленскын байрын гэрнүүдэй фонд 1940 онойхидо орходоо, 30 шахуу процентээр ехэ, үйлсэнүүдынь 1,5 дахин ута болоо.

Городто дүрбэн институт, 13 техникум болон тусхай дунда һургуулинууд, хүгжэмэй училищи бии.

Советскэ табан жэлнүүдэй үедэ Смоленскдэ лёной комбинат баригдаа. Мүнөө тэндэ 6 мянга гаран хүн ажаллана. Мүн электростанци, мебельнэ, оймһоной фабриканууд болон бусад предприятинууд баригдаһан юм. Нэгэдэхи долоон жэлэй үедэ эндэ промышленность илангаяа түргэнөөр ургаа. Городой түхэл хараһаар байтар хубилжа ороо. Прибор бүтээлгын хүгжэжэ байһанһаа уламжалан энэ город промышленна томо түб боложо байна. Москвагай теплоэнергетическэ прибор бүтээлгын научно-шэнжэлэлгын институт эндэ өөрынгөө филиал нээгээ. Автоматикын хэрэгсэлнүүдэй завод, радиодетальнуудай завод, машина бүтээлгын завод, электролампын завод болон бусад эндэ бии. Долоон жэлэй эхилһэнһээ хойшо эндэ бии болоһон шэнэ предприятинуудай имагтал хэдэхэниие нэрлэбэбди.

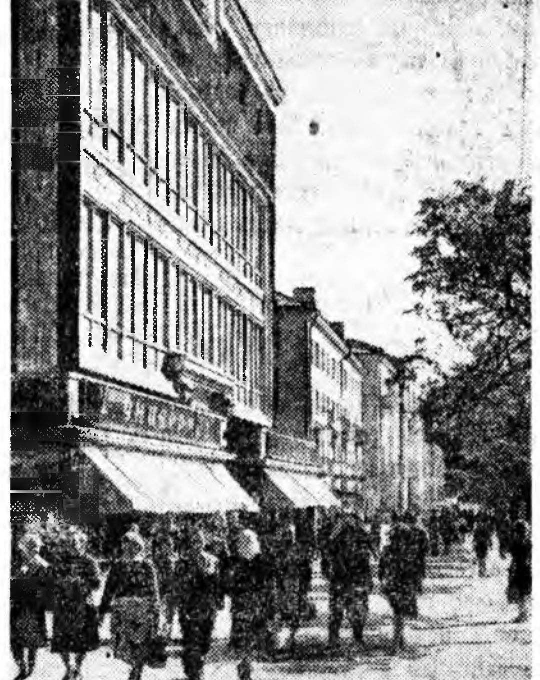

СМОЛЕНСК. Гагаринай нэрэмжэтэ проспектдэхи универмаг харуулагдана.
ТАСС-ай фотохронико.

Город мүнөө бүри гоё һайхан болоо. Имагтал архитектурна болон түүхэтэ памятнигуудынь энэ городой эртэ урда сагта тогтоһые гэршэлжэ үгэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ городто ерэһэн совет болон гадаадын оронуудай туристнууд түүхын музейдэ, уранһайханай олон баялигуудые суглуулһан картинна галерейдэ заабол ородог. Совет гүрэнэй алдар солые дээшэлүүлһэн солото эрдэмтэдэй, уран зохёолшодой, конструкторнуудай, скульпторнуудай — смоленскынхидэй нэрые музейн экспозицинууд соо уншажа болохо байна. Хаанта байгуулалтые унагаахын, совет засаг тогтоохын түлөө хүдэлмэришэд болон интеллигенциин хэһэн революционно тэмсэлдэ хамаатай олон экспонадууд бии. Смоленскдэ В. И. Ленин байһан. 1903—1906 онуудта РСДРП-гэй ЦК-гай транспортно-техническэ бюро эндэ байдаг һэн.

Ородой агууехэ композитор М. И. Глинкын дурасхаалда зорюулагдаһан гайхамшагта памятнигые, 1812 оной Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда зорюулагдаһан памятник болон бусадые туристнууд харадаг. Эдэ памятнигууд баатаршалга болон алдар соло тухай гэршэлжэ үгэхэһөө гадна, Эсэгэ оронойнгоо аша туһын тулада шэнэ габьяада уряална.

Барилгануудай үргэнөөр хэгдэжэ байһан үедэ Смоленск өөрынгөө ойе угтахань. Трикотажна дотор хубсаһанай томо фабрикын, машина бүтээлгын заводой мебельнэ фабрикын шэнэ цехүүдэй корпусууд, дээдэ һуралсалай газарнуудай, һургуулинуудай байшангууд бодхогдожо байнхай. Байрын шэнэ райониие бодхоолго эхилээ, эндэ 60 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байра баригдаха юм.

Эртэ урдын город бүри гоё һайхан боложо байна.

Х. Хайкин.
(ТАСС-ай корр.).

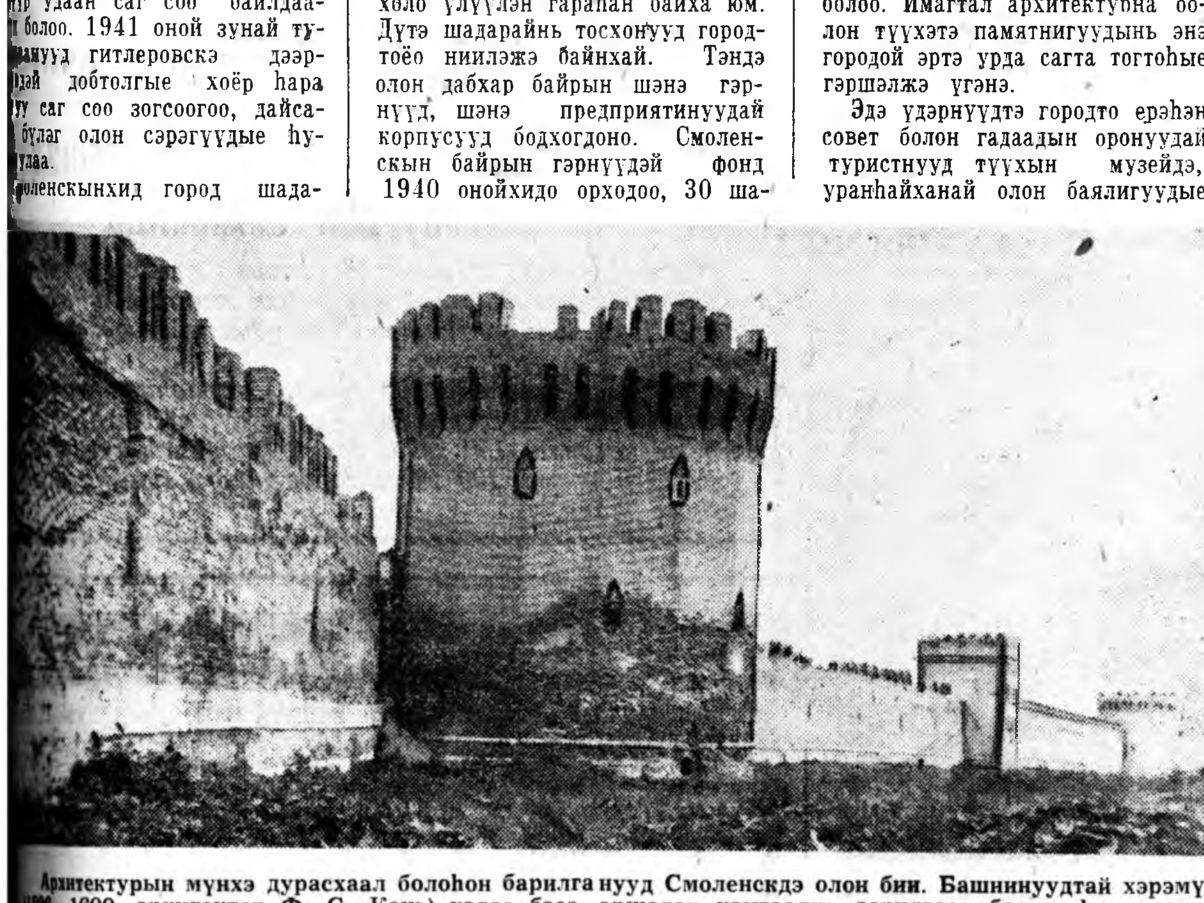

Архитектурын мүнхэ дурасхаал болоһон барилганууд Смоленскдэ олон бии. Башнинуудтай хэрэмүүд (1596—1600. архитектор Ф. С. Конь) хадаа бэеэ аршалан хамгаалха зорилгоор баригдаһан ородой архитектурын эрхим зохёолнуудай нэгэн мүн болоно. Зураг дээрэ: нимэ ханануудай нэгэн.
ТАСС-ай фотохронико.

Дүүрэдэггүй барилганууд

Зэдын үйлэдбэриин управлениин ехэхэн ажахынуудай нэгэн болохо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб, мүн отделени бүхэнэй тосхонуудта һүүлэй хэдэн жэл соо олон шэнэ гэр баригдажа, урданайхиһаа танигдашагүй болоо. Эндэхи колхознигуудай олониинь шэнээр баригдаһан гэрнүүдтэ түбхинэжэ оронхой, уртаад хашаагаа шэнээр заһаа, гудамжануудаараа элдэб янзын модо тарижа, тэдэнээ сэсэрлиг һайхан шэнжэтэй болгонхой.

Хамтын байранууд тус колхоздо мүн лэ олоор баригдана. Адууна малай олон шэнэ байра бодхоогдоо, малшадай ажаһууха хэдэн гэрнүүд баригдаа.

Колхозой правлени, партком, мүн культурно-гэгээрэлэй болон һургуулиин байрануудые шэнээр барилгада ехэхэн анхарал хандуулдаг. Жэшээнь, 1960 онһоо хойшо Бага Наран тосхондо эхин һургуулиин шэнэ байшан баригдажа байнхай. 180 хүнэй һууритай клуб Баян гэжэ һууринда шулуугаар баригдажа байна. Гэгээтэдэ мүн 200 хүнэй һууритай соёлой ордон бодхоогдоно. Эндэ эхин һургуулиин үшөө нэгэ шэнэ байшан баригдажа эхилээ.

Гэхэ зуура шэнээр баригдажа эхилһэн байранууд тус колхоздо олон аад, тэдэнэй нэгэнииньшье мүнөө болотор ашаглалгада үгтөөдүй. Мүнөө эдэ барилганууд дээрэ нэгэшье хүн хүдэлнэгүй. Барилгын материалнууд талаар дүүрэн хаягдашоод, нара, бороодо гажажа, ехэнхи хубинь һандаржа байна.

Гэхэтэй хамта Баян гэжэ һууриндахи хуушан клубынь һандаржа унахаяа байна. Тус отделениин залуушуулай сүлөөтэй сагаа хүхюу зугаатайгаар үнгэргэхэ ондоо байра үгы. Бага Наран, Гэгээтэ тосхонуудтахи эхин һургуулиин байшангууд бишыхан. Тиимэһээ эндэхи үхибүүд хоёр халаанда һурана.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Якимов, эдэ барилгануудаа 1964 ондо дүүргэхэ һанаатай. Гэбэшье эдэниие энэ жэл барижа дууһаха арга тус колхоздо бии.

П. Халтанов.

Тобшохоноор...

✦ Нарһатын «Радуга» кинотеатрай автоклуб Яруунын баруун колхозуудаар, Нарһатын совхозоор гастрольдо ябаһанаа һаяхан бусаба. 8 хүнһөө бүридэһэн уран һайханай агитбригада, нүүдэл кино энэ клубтай ябалсаа. Мүнөө тэдэнэр Яруунын зүүн захын нютагуудай совхозой хүдэлмэришэдые культурнаар хангахаяа гараха бэлэдхэл хэжэ байна.

✦ Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой (Санага) гэшүүн Санжа Цыремпилов артелнингээ али бүхы хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин эхилэн сасуу, тэрэнэй бригада хамагһаа түрүүлэн гаража, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэбэ. Энэ үедэ малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэн, барилга дээрэ ажаллана.

Д. Балданов.

✦ Энэ жэл республикымнай ажалшадта арбуза, виноград, яблока, персик гэхэ зэргын фрукт ехээр худалдагдажа байна. Совнархозой УРС-ын баазада хоёр вагон виноград асарагдаа. Гурбан вагон арбуза горпищеторгын магазинуудта оруулагданхай. Горитой арбуза, виноград хүдөө нютагуудта гаргагдаба. Горпищеторгын баазада зуун тонно яблока һаяар асарагдахань.

К. Димов.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1963 оной сентябриин 18.

Социалис оронуудаар

„Татраар“ түби дэлхэйе тойроно

Ганзелкаһаа ямар мэдээн бииб? Зикмундһаа юумэн дуулдана гү? Тэдэ ямар ябана хаб? Хаана ябана хаб?..

Чехословакиин эрэлхэг аяншалагшад Мирослав Зикмунд Иржи Ганзелка хоёрой экспедициин секретариат соо байһан телефон минута бүхэндэ хангиржа байна. Прагын ажалшад, Брно городой хүн зон, Братислава ба Готвальдова болон бусад Чехословакиин городууд болон хүдөө тосхонуудһаа хүн зон энэ экспедици тухай ходол һонирхожо байдаг. Прагада Маяковскиин үйлсэдэ байдаг Чехословакиин эрдэмэй академиин байшанда (экспедициин секретариат эндэ байдаг) хүнүүд ерэжэ, эдэ хоёр аяншалагшад тухай ехэ нэтэрүүгээр һонирходог юм.

Чехословакиин городууд болон хүдөө тосхонуудта энээн тушаа һонирхохоһоо гадна илангаяа Москваһаа, үнгэрхэдөө Владивостогһоо хүнүүд ехээр һонирхон байдаг юм. Сентябриин тэн багаар Зикмунд Ганзелка хоёр Находка ерэхэ юм (эндэ ерэнхэй гэһэн мэдээсэл абтаа), эндэһээ Советскэ Союз дотор хоёр жэлэй турша соо аяншалхаар хараалагдана.

Эрэлхэг баатар «газар дайдын аха дүүнэр» (иигэжэ Зикмунд Ганзелка хоёрые нэрлэдэг болонхой), врач (энэнь экспедициин эдеэ шанагшаар хүдэлдэг) Йозеф Коринтой, механик Мирослав Дрияк гэгшэдтэй «Татра—805» гэдэгээр табадахи жэлээ Азиин ба Алас-Дурна зүгүүдэй оронуудай замаар аяншалжа ябана. һайса бэлэдхэһэнэй һүүлээр 1959 оной апрелиин 22-то эдэнэр замдаа гараһан юм. «Эрьелдэһэн хахад һара» гэһэн ном соогоо Зикмунд Ганзелка хоёр энэ аяншалгада бэлэдхэһэн тухайдаа иигэжэ бэшэнэ:

«1953 оной зун дүүрэнтэжэ байгаа һэн. Бескидскэ ой тайга соо һархяаг түүжэ ябаһан хүнүүд корзинкаараа дүүрэн олзотой гаража ябаба. Боро ногоон үнгэтэй машинын ябажа байхада эдэнэр ехэ гайхангяар хараа һэн. Хуряагдаһан поли дээгүүр гараад, бороздануудай дээгүүр һүрэһөөр энэ машинын горхон руу орошоходонь эдэнэр ехээр гайхаһан байгаа ёһотой. Юун болооб? Эрьюутэһэн зонууд гү, али хүдөө гаража сэнгэжэ бусажа ябаһан зонууд гү? —гэһэн янзатайгаар эдэнэр харан байгаа һэн. Энээн руу яһала һайн харгы бии ха юм, тэдэ эдэнэр юундэ полинууд дээгүүр, гол горхон соогуур ябаха болоһон зон гээшэб».

Эгээл энэмнай «Татрын» туршалга боложо байһан байгаа. Мүн энээнтэй хамта аяншалагшадай бэе шадал туршагдаа һааб даа. Мүнөө болоод байхада тэрэ үеын туршалгые һайнаар гаталагдаа гэжэ хэлэхэдэ болохо. Азиин үндэр гэгшын шэлэ хабсагайнуудаар, намаг горхонууд соогуур, дулаан оронойн ой тайга соогуур ябаха саг али олон үзэгдөө бэзэ.

Аяншалагшадай ябаһан газар улаанаар тэмдэглээтэй карта экспедициин секретариат соо үлгөөтэй байна. Ганзелка Зикмунд хоёр Австряар, Венгреэр, Югославяар, Болгаряар, Албаняар ехэ түргэнөөр ябаад гараһан байгаа. Энээнэй удаа Турци, Сири, Ливан, Иордани, Ирак, Пакистан, Инди, Непал, Цейлон, Индонези, Бирмэ, Япони—гэдэг оронуудаар ябаһан байна. Мүнөө Япониһоо Советскэ Союзай газар дээрэ гараба.

Чехословакиин эрдэмтэд экспедициин зорилго тухай иигэжэ бэшэнэ: Ганзелка Зикмунд хоёр оронуудай, тэдэнэй арадуудай ажабайдал тухай, юрын хүнүүдэй байдал һуудал, тэдэнэй культура тухай эдэнэр ехээр һонирходог байна. Эдэнэр шэнжэлэлгэ тухайдаа ном бэшэдэг, газетэ, журналнуудта репортаж, очерк бэшэдэг, радио-дамжуулга хэдэг, кино буулгадаг юм.

Илья Масленников,
ТАСС-ай корр.

„Чайкаар“ Будапешт оробо

«Чайка» гэжэ судна сентябриин эхеэр Комаром городто олон таряашадые һуулгаба. Эдэнэрэй Кишбер гэдэг хүдөө тосхоной «Рассвет» гэжэ үйлэдбэриин кооперативай гэшүүд байба. Тус кооперативай түрүүлэгшэ наһажаал болоһон Йожеф Ходек эдээнэй дунда ябалсана. Зундаа полевой хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэһэнэй һүүлээр «Чайкаар» Будапешт хамтаараа ошохобди гэжэ үшөө хабар байхада хэлэһэн юм.

Уһан доро ябадаг далитай судна мүнөө эдээниие Дунай мүрэнөөр ниислэл хото тээшэнь абаашажа ябана. Энэ хадаа тус судна соо ябагшадай олонхидойнь түрүүшын аяншалга болоно. Хүдөө нютагуудай эрьеэр, набтаршаг хада уулануудай захаар, пристаньнуудай хажуугаар «Чайкын» гарахада, эндэ ябагшад үндэһэн хубилалтануудые асарһан жэлнүүдые ухаандаа оруулжа ябаа.

Мүнөө амархадамнай хамаагүй гэжэ кооперативай түрүүлэгшэ Йожеф Ходек хөөрэнэ. Августын 9-дэ таряагаа сохижо дүүргээбди. Тэрэ үедэ амаралташье гэжэ мэдэнгүй хүдэлэгдөө.

Митрофан Попов,
ТАСС-ай корр.

Улаан-Үдын сэмбын фабрикын хүүгэдэй саад соо. Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Манай баатарнуудай бэлэг

СТОКГОЛЬМ. Эндэ штанг үргэлгөөр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө боложо байһан мүрысөөндэ манай Советскэ Союзай спортсменүүд һайн амжалта туйлажа, бүгэдые баясуулна. Хүндэ бэетэйшүүлэй дундаһаа дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон Юрий Власов мүн лэ эндэ ерэнхэй. Манай баатар хүбүүн хамта дээрэнь 557,5 килограмм үргэжэ, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтообо. Мүн энэ үдэр мүрысэһэн хүндэ бэетэй нүгөөдэ спортсмен Леонид Жиботинский гэгшэ 167,5 килограмм үргэжэ, хамтадань 527,5 килограмм болгоо. Тиигэжэ гурбадахи һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Норберт Шеманский (США) 537,5 килограмм үргэжэ, мүнгэн медальда хүртөө.

Дунда зэргын шэгнүүртэнэй дундаһаа Александр Курынов шалгаржа дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ гурба удаа штанг үргэхэдөө 437,5 килограмм болгоо. Мүн Венгриин спортсмен М. Хуска нимэ амжалта туйлаһан юм. Т... өөрынгөө шэгнүүр... Александрһаа бу... байжа, хоёрдохи һ... эзэлээ.

Хүндэшэг бэетэйшү... соохоо 470 килогр... үргэһэн манай спо... смен Эдуард Бровко ... бадахи һуури эзэл... байна.

(ТАСС)

Хилын саанаһаа

Аха дүүгэй туһаламжа

ГАВАНА, сентябриин 15. (ТАСС). «Трактороэкспорт» гэжэ советскэ гадаадын худалдаа наймаанай организациин болон «Тракторoимпорт» гэжэ Кубын организациин хоорондо эндэ хэлсээн баталагдаа. Тэрэнэй ёһоор Советскэ Союз саахарай тростник ашадаг 3.500 машина Кубада үгэхэ болоо. Эдэ машинанууд Кубын эрхэ байдалда хэрэглэгдэхын тулада СССР-тэ зорюута ухаалан зохёогдоһон байха юм.

Кубада саахарай тростник хуряаха ба ашаха комбайн байгуулхын тулада олон конструкторнууд Советскэ Союзда мүнөө ажаллажа байнхай. Тростник ашадаг машина Кубада үгэхэ болоһон, саахарай тростник хуряаха, ашаха шэнэ комбайн СССР-тэ ухаалан зохёожо байһан ушар Кубын арадта совет арадай аха дүүһөөр һайн һайхан туһаламжа үзүүлһын үльгэр жэшээ боложо үгэнэ.

Тус хэлсээнэй баталагдаһан тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые Гаванын бүхы газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта толилоо.

КУБАДА КАДРНУУДЫЕ ҺУРГАН ГАРГАНА

ГАВАНА, сентябриин 15. (ТАСС). Кубын экономикын элдэб һалбаринуудта хүдэлхэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ Кубын революционно правительство ехэ анхарал хандуулдаг. Хүдэлмэришэдые —механигуудые, электригүүдые, түмэршэ дархашуулые, гагнууршадые бэлэдхэхэ гурбан томо һуралсалай центр Сьенфуэгос, Матансас, Байамо городуудта типовой проектээр мүнөө баригдажа байнхай. Эдэ центрнүүдэй тус бүридэнь 500 хүн һураха юм.

Ашагта малтамалнуудай промышленностьда ажаллаха хүдэлмэришэдые бэлэдхэхэ һуралсалай томо центр Сант-Яго шадар хүдэлжэ байдаг. Энэ центр Советскэ Союзай туһаламжаар байгуулагдаа юм.

Москвада баталагдаһан договорто баһа нэгэ гүрэн гар табиба

ВАШИНГТОН, сентябриин 17. (ТАСС). Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна туршалгануудые хорихо тухай договорто Доминиканска Республикын түлөөлэгшэ үсэгэлдэр Вашингтондо гар табяа.

Ахмед Бен Белла президентээр һунгагдаба

АЛЖИР, сентябриин 16. (ТАСС). Алжирай Арадай Демократическа Республикын нэгэдэхи президентээр Ахмед Бен Белла һунгагдаа.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор Алжирай Республикын 15 департаментда болоһон дуугаа үгэлгэдэ 5.570.001 хүн хабаадаа. Бен Беллые президентээр һунгахын түлөө диилэнхи олонхинь—5.548.704 хүн дуугаа үгөө. Энэнь дунда зэргээр һунгагшадай 99,62 процентнь болоно. Зарим департаментнуудта Бен Беллын кандидатурын түлөө һунгагшадай 99,98 процентнь дуугаа үгэһэн байна.

Алжирай Республикын үргэн олон зоной дунда угаа ехэ хүндэтэй байһан, мүн тэрэнэй толгойлдог правительствын бэелүүлдэг политикын хүсэдөөр дэмжэгдэдэг байһан дээрэһээ Бен Беллын кандидатурын түлөө һунгагшад дуугаа олоороо үгөө гэжэ нютагай политическэ хүдэлмэрилэгшэд болон журналистнууд тоолоно.

Ахмед Бен Белла

Алжирай баруун талын бишыхан городто, баян бэшэ бүлэдэ 1919 ондо түрэһэн байгаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Франциин армида сержант зэргэтэйгээр алба хээ, хэдэн дайшалхы шагналнуудта хүртэнхэй. Франциин колонизаторнуудта эсэргүүсэн, алжир арадай хэһэн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ дайнай һүүлээр тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан юм. «Демократическа эрхэ сүлөөгэй илан мандахын түлөө хүдэлөөн» гэжэ нюуса сэрэгэй шахуу организациие толгойлдог байгаа. Бен Белла Алжирай революциин гол ажал ябуулагшадай нэгэн юм.

1950 ондо Франциин засагаархид тэрэниие арестовалаа. Тэрэ 1952 ондо түрмэһөө тэрьелэн гаража, Каир ошоод «Юһэнэй комитедтэ» ороо. Харийн эзэмдэлгэдэ эсэргүүсэн алжир арадай хэһэн революционно восстаниие 1954 оной ноябриин 1-дэ тус комитет толгойлһон байгаа. Бен Белла Алжирай революциин бусад ажал ябуулагшадтай хамта национально-сүлөөрэлгын фронт байгуулаа. Национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй хүтэлбэрилхы дээдэ органой—Алжирай революциин Национальна советэй гэшүүнээр 1956 оной августда тэрэ һунгагдаһан байгаа. 1956 оной октябрьда Мароккын самолёдоор ниидэжэ ябахадань, Франциин засагаархид тэрэниие хуули бусаар бариһан байгаа. 1962 он хүрэтэр тэрэ Францида түрмэдэ һууһан байна. 1958 ондо тэрэ Алжирай Республикын саг зуурын правительствын түрүүлэгшын орлогшоор заочноор һунгагдаһан юм. 1962 оной сентябриин 26-да Алжирай Арадай Демократическа Республикын правительствые толгойлогшо болоо. Алжирай национально-сүлөөрэлгын фронт гэжэ зонхилхы партиин политбюрогой генеральна секретариин тушаалые Бен Белла даалсадаг.

Бен Беллын толгойлдог правительствые олониитэ арад зон дэмжэдэг юм. Алжирые капиталис бэшэ замда табиха талаар правительствын абаһан хэмжээ ябуулганууд тэрэнэй нэрэтэй холбоотой юм. Бэеэ абанги байха, сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй ябадалда үндэһэлһэн гадаадын политикые Бен Белла бэелүүлдэг.

„Федор Полетаев“ гэжэ судна

ГЕНУЯ, сентябриин 15. (ТАСС). Советскэ Союзай захилаар бүтээгдэһэн «Федор Полетаев» гэжэ нефть зөөхэ судные «Ансальдо» гэжэ судоверфьдэ уһанда табилгын ёһолол мүнөөдэр болоо.

СССР-һээ Италида байдаг посольствын нэгэдэхи советник А. С. Насютин ёһолол дээрэ амаршалгын тобшо үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй худалдаа наймаанай флодто зорюулан томо судна бүтээхэ уялгаяа жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэйнь түлөө судоверфиин хүдэлмэришэдтэ, инженер, техникүүдтэ халуун баясхалан хүргөө.

Федор Полетаев немецко-фашистска эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэн эндэ Лигуриин хаданuудта дайлалдаа, Италиин болон Советскэ Союзай арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа үгөө. Зүгөөр тэрэнэй шуһан, эрхим һайн ерээдүйн түлөө байлдаануудай үедэ алуулһан хэдэн олон мянган тэмсэлшэдэй шуһан хиидэ адхараагүй. Италиин хүдэлмэришэдэй гараар бүтээгдэһэн Советскэ суднада мүнөө олгогдоһон Полетаевай нэрэ совет болон итальян арадуудай хоорондохи хани барисаанай улам бэхижэжэ байһанай толотомо тэмдэг болоно гээшэ гээд А. С. Насютин хэлээ.

Раск: США Урда Вьетнамһаа гарахые хүсэнэгүй

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 15. (ТАСС). Зонхилогшо Нго Динь Дьемэй, правительствын болон Урда Вьетнамай арадай хоорондохи харилсаан «муудаа» гэжэ Урда Вьетнамдахи байдал тухай асуудалнуудта үсэгэлдэр телевизионно программаар харюусахадаа, США-гай гүрэнэй секретарь Дин Раск мэдэрхэ баатай болоһон байна.

Иимэ эрхэ байдалай тохёолдоод байхада «тэндэһээ маанадай гаража ошохо тухай хэлсэһэнэйшье хэрэг байхагүй» гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээд, Урда Вьетнам дотороо можо болголые зайсуулжа шадаха гэжэ этигэнэб гээд тэрэ нэмээжэ хэлээ.

Урда Вьетнамда «шахардуу шанга байдалай, саг зуурын бэрхэшээлэй тохёолдоод байһан үедэ» эндэхи шанга засаг түрэдэ Америкэ урда мэтэ үрэ ехэтэй туһаламжа үзүүлдэг байха гэжэ гүрэнэй секретарь хэлэһэн байна.

Урда Вьетнам, Лаос, Куба болон Берлин тухай политическэ шиидхэбэринүүдые гаргалга буу зэбсэг хуряаха юрэнхы асуудалтай холбоотой гэжэ онсолон тэмдэглэхэ зуураа, буу зэбсэг хуряаха асуудал гуримшуулагдаха гэжэ найдаха найдабари мүнөө дээрээ үгы гээд Раск хэлээ. «Буу зэбсэг хуряаха талаар ойрын недели болон һарануудта ямар нэгэн үргэн хэмжээн абтахагүй».

Советско-американска харилсаан тухай тогтоходоо, Раск иигэжэ мэдүүлээ. Саашадаа хэгдэжэ болохо алхамуудые ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессиин боложо байха үедэ советскэ гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкотой зүбшэн хэлсэхэб.

Громыко Нью-Йоркдо ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 16. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVIII сессидэ хабаадахын тулада СССР-эй делегаци үсэгэлдэр эндэ ерээ. Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко делегациие толгойлно.

Советскэ делегациин гэшүүд В. С. Семенов, М. А. Меньшиков, С. А. Азимов, делегациин гэшүүдэй орлогшонор, делегациин советнигүүд А. А. Громыкотой хамта эндэ ерэлсээ. СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Н. Т. Федоренко, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин Нью-Йоркын аэропорт дээрэ делегациие угтаа.

Л. Ф. Наламарчук түрүүтэй УССР-эй делегаци, К. В. Киселев түрүүтэй БССР-эй делегаци мүн лэ энэ самолёдоор ерэлсээ.

ФЕДЕРАЦИИН БАЙГУУЛАГДАҺАН ТУХАЙ СОНОСХОГДОБО

ЛОНДОН, сентябриин 16. (ТАСС). Малайзиин федерациин байгуулагдаһан тухай Малайн премьер-министр Абдул Рахман үсэгэлдэр соносхоо гээд Рейтер агентствын корреспондент Куала-Лумпурһаа мэдээсэнэ.

Федерациин составта Малай, Сингапур Хойто Борнео, Саравак гэжэ Англиин колонинууд ороно.

Малайзиин федераци байгуулгые Азиин арадууд буруушаана. Юуб гэхэдэ федераци байгуулһан ушарые дэлхэйн энэ райондо өөһэдынгөө ээрхэлгые хуушаарнь үлөөхэ гэжэ Англиин колонизаторнуудай оролдожо байһан эрмэлзэлгэ гэжэ Азиин арадууд тоолоно. Федераци байгуулгые Индонези болон Филиппин эрид шууд буруушааһанаа мэдүүлһэн байна.

США-да промышленна үйлэдбэри хороно

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 17. Холбоото Штадуудай промышленна үйлэдбэри энэ оной августһаа хорожо эхилээ. Федеральна нөөсэнүүдые бүридхэдэг газарай мэдээнэй ёһоор, дурсагдаһан һара соо промышленна үйлэдбэриин хэм хэмжээн (индекс) 125,6 болоо. Энэнь промышленна үйлэдбэриин июль һарын хэмжээндэ орходоо нэгэ шахуу пунктаар доошоо ороһон байна.

Промышленностиин металлургическа, булад хайлуулдаг, автомобильна һалбаринуудай үйлэдбэриин хороһон дээрэһээ иимэ ушар тохёолдоһон байна.

ТАСС.

Олониитые һонирхуулы...

ТАЛЛИН. Эндэхи «Динамо» стадион дээрэ хоёр үдэрэй туршада түрүүшынхеэ һур харбалгаар һонирхолтой мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Һур харбалгаар оронойнгоо чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө 82 спортсмен—22 эхэнэр, 60 эрэшүүл тулалдаа. Һүүлэй үедэ оронойманай бүхы городуудаар дэлгэрһэн энэ мүрысөөндэ залуушуулһаа гадна, үбгэд хүгшэдэй дурые буляажа шадаа. Мүрысөөндэ хабаадагшадай эгээл үндэр наһатайнь гэхэдэ, Львов городой 57-той эхэнэр В. Капачинская болоно. Манай эндэһээ мүрысөөндэ ошогшодой дунда Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат һургуулиин һурагша 16-тай Дашидондоб Нимаев болоно. Энэмнай эгээл залуу спортсмен байшоо.

Хоёр үдэрэй туршада эрэшүүл 90, 70, 50, 30, эхэнэрнүүд 70, 60, 50, 30 метрэй зайда һур харбаба. Хэдэн арбаад годлиин харбагдаһанай һүүлээр, түрүү һуури буляалдагшад тодоржо, Москва, Таллин, Львов городуудай спортсменүүд һайн үрэ дүн туйлана. Москва городой һуршад шэнэ һайн ном годлёор, Львовой спортсменүүд өөһэдынгөө халһан ном годлёор харба... байна. Тиихэдэ манай Бу...дай һуршад эндэ тэндэһээ ...луулһан шанар муутай ...годлитой байгаа бшуу. Бу...дай спорсменүүд 30, 50 ...рэй зайда һайн амжалта ...лаһан аад, 70, 90 метрэй ...лоходонь бираагүй.

Мүрысөөнэй дүн гарга... Львовой спортсмен Ви... Сидорук түрүү һуури ээз... байна. Эхэнэрнүүд сооһоо ...метрэй зайда Э. Плоом (...ни), 50 метрэйхидэ Г. Ры... (Москва), 70, 60 метрэй за... Львов городой эхэнэрнүү... Никитенко, Т. Образцова ...шэд эрхимлээ. Львовой за... спортсменка Т. Образцова ...бэн зайда һайн амжалта ...лажа, түрүү һуурида га... Манай республикын һур... түрүү һуури эзэлһэн х... спортсменүүдэй тоодо оро...һон байна.

Манай республикын һур... оронойнгоо мэдээжэ һу...дай дуршэлые хэрэглэн, е... 1964 ондо сагаалса харбал... һонирхолтой мүрысөө үнгэ...жэ, олониитые баясуулха...зэ гэжэ һанагдана.

К. Батор...

ФУТБОЛ
Үшөө дүрбэн уулзалга үлэ...

Россиин Федерациин табадахи зоныы «Б» классай мастернууд ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргэбэ. Красноярскын «Локомотив» бүлгэмдэ айлшалһан Улаан-Үдын футболистнууд эдэнэртэй ерэн минутын туршада наадабашье, тоо нээнгүй тэнсэһэн байна. Тиигэжэ «Байкал» командынхид хамта дээрэнь 14 очкотой болобо. Мүн Кемеровэй «Х... командада айлшалһан Ангар... «Старт» бүлгэмэйхид уулза... 1:1 тоотойгоор дүүргэжэ т... Томскын футболистнууд шэты...дые 2:1, Прокопьевскын «Ша... Комсомольск-на-Амуре кома... 1:2, Новосибирскын «Сибсель... Владивостогой «Луч» бүлгэмэй... 0:1, Омскын «Иртыш» Благове... городой «Амур» командые 4:1 тойгоор шүүһэн байна.

Мүрысөөнэй дүн хаража үз... Барнаулай «Темп» алиншье ко...дада шүүгдэнгүй, урагшаал да...жа ябана. Мүнөө эдэнэр 35 очк... болонхой. Комсомольск-на-А... Омск городуудай футболистнуу... тустаа 32 очкотой.

Улаан-Үдын «Байкал» ком... баруун зүг руу ошожо наада... һаяхан бусажа ерэнхэй. Мүнө...най команда Алас-Дурна зүгэ... командатай наадаха. Түрүүшын... залгa Комсомольск-на-Амуре к...датай сентябриин 25-да болох...

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика соомнай һулагүй үүлэтэй байха. Шииг нойтон орохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 0—2 градус хүйтэн, үдэртөө 15—17 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Сентябриин 19—20-ной үдэрнүүдтэ республика соомнай бага зэргэ үүлэтэй аад, хура бороо орохогүй. Республикын хойто аймагуудта һүниндөө 5—10 градус хүйтэн, бусад аймагуудта 4 градус хүйтэнһөө 1 градус дулаан болохо, үдэртөө 11—16 градус дулаан байхаар багсаагдана.

Редактор
Ц. О. ОЧИРО...

Бирмингам гээшэ Англи соогоо хоёрдохи городой тоодо ородог. Промышленна томо предприятинууд эндэ бии юм. Машина бүтээлгын заводуудта 500 миллион хүдэлмэришэд, алба хаагшад хүдэлдэг.

Автомобильна концернүүд айхабтар ехэ олзо доход абадаг байна. Городой тэгэндэ конторонууд, банкануудай байшангууд бодхоогдожо байна.

Городой захаар, город шадар үни заяанай заһагдаагүй хуушан гэрнүүд, муухай үйлсэнүүд дүүрэн. Тусхайта мэдээнэй ёһоор Бирмингамда хүнэй байшагүй муу 75 мянган гэр тоологдоно. Эдээн соонь муухай, уйтан, эдэ бүгэдэнһөө үбшэн, үхэл болодог юм. Городой центртэ байгшадта орходоо захын районуудта байһан үгытэйшүүлэй дунда туберкулезоор үбдэхэ ябадал хоёр дахин ехэ юм. Хэрбээ иимээр барилга хээ һаань, гэр байраар хангахын тулада хэдэн арбаад жэл хэрэгтэй. Зураг дээрэ: зүүн талаһаань Бирмингамай центр, баруун талаһаань хүдэлмэришэдэй квартал харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Форт-Ламида онсо байдал соносхогдобо

ЛОНДОН, сентябриин 17. (ТАСС). Чад Республикын ниислэл Форт-Лами городто үсэгэлдэр үдэшэнһөө эхилэн онсо байдал соносхогдоо. Арми болон полициинхид дайшалан орохоор зэһэнги болгогдонхой. Демонстрацида хабаадагшадай болон солдадуудай хоорондо энэ үглөөгүүр городто тулалдаан болоо. Шархатаһан хүнүүд бии.

Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор Чад Республикын урдын гадаадын хэрэгүүдэй министр Джибрин Карелл гэгшын арестовалагдаһые буруушаалгын тэмдэг болгон Форт-Ламидахи демонстраци эмхидхэгдэһэн байгаа.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00528 Зак. № 5085.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной сентябрин 18.